یاداں

پنجابی شاعری

حمیدی

امجد مرزا امجد

یاداں

(شاعری)

امجد مرزا امجد

حمیدی

سویرا اکیڈیمی

36,Hazelwood Road.London.E17 7AL

England. Tel & Fax 020 8279 7244

ناں کتاب	یاداں
لکھاری	امجد مرزا امجد
اکھر چنائی	امجد مرزا امجد
مُکھ چتر	عاکف عباد مرزا
ورھا	۲۰۰۴ء

امجد مرزا امجد نے پہلی وار مارچ ۲۰۰۴ء وچ

توں چھپوا کے

۳۶، ہیزل ووڈ روڈ لندن۔ ای ۱۷۔ انگلینڈ

توں ورتائی

ISBN 969-8802-01-0

ملن دا پتہ

A.Mirza,36,Hazelwood Road.LONDON E17 7AL

Tel & Fax :-020 8279 7244

The Book Centre.White Abbey Road.Bradford.BD8 8EJ

Tel :-01274 727686(2 Lines) Fax :-01274 728136

حمیدی

انتساب

اپنے نکے بھرا سہیل مرزا دے ناں جہڑا سانوں وچھوڑے دا
دکھ دے آپے جا مٹھی نیند سوگیا۔۔۔!

ترتیب

مِٹھیاں کوڑیاں

یاداں دا شاعر امجد مرزا امجد

لنڈن چہ بڑے بڑے شاعر بیٹھے ہوئے نیں جنہاں چوں کئیاں نے اپنے آپ نوں استاد دا لقب وی دتا ہویا اے۔ پر اوہ زیادہ تر اردو شاعری کردے نیں۔ اونہاں چہ سٹھ سالاں توں شاعری کرن والے پرانے کوی وی نیں تے بجرے وی۔۔۔

اونہاں بجریاں چوں وی بجرے بجرے تے وکھری جئی سوچ رکھین والے نویں نکور ماں بولی پنجابی دے سیوک تے جان نثار امجد مرزا امجد ہوراں دی شاعری دی عمر اک ورھے تو ودھ نہیں، پر اونہاں دا کم کئی ورھیاں دے برابر اے۔ ایہو وجہ اے جے لندن دے اک دو دل جلے یار بیلی امجد دی شاعری چہ جھوٹھا موٹھا شک کردے نیں۔۔

شاعری لفظاں دے ہیر پھیر دا ناں نہیں۔ شاعری لکھاری دی غیرت، شان، آن بان تے دل دی اندرلی حالت دی پچھان ہندی اے۔ شاعر دی کویتا اس دے دل دی اولاد اے تے اولاداں دے سودے نہیں ہوندے۔ انہاں دی خرید و فروخت نہیں ہوندی۔

انہاں نے وی متراں دے شک کڈھن واسطے اپنا مجموعہ کلام چھاپن دا سوچ لیا اے۔ ایہہ ثبوت جے امجد مرزا امجد دی سوچ جھتی کیتیاں مچلی ہو کے نہیں بہندی۔ ایہہ گل سانوں اونہاں دے اردو تے پنجابی افسانیاں تو وی چنگی طرحاں سمجھ آندی اے۔

ماں بولی نال امجد مرزا ہوراں دے بے پناہ محبت (Devotion) دیاں صفتاں کیوں نہ ہون؟ اج وی ہون تیاں کل وی ہون گیاں، ہونیاں چاہی دیاں نیں۔ ایہو ای کارن اے جے انہاں نوں "سٹی فوریسٹ کالج لندن" والوں فیلو شپ اتے اعزازی بی۔ اے دی ڈگری دا حق دار سمجھیا

امجد ہوراں دی شاعری وچ لاہوری پنجابی انداز گھٹ ورتیا گیا اے۔ ایس پہلوں انہاں دیاں نظماں، غزلاں وچ پڑھاکو دی دلچسپی ودھ جاندی اے۔ آؤ امجد دی شاعری دے کجھ نمونے پڑھیے تے ویکھیے کسراں امجد ہوراں نے ساڈیاں گھراں دے دکھاں بھرے سنیہے سوہنے سوہنے شعراں وچ ڈھال کے سانوں ای مڑ واپس کر دتے نیں۔۔

رہے بیٹھے اخیر زمین اُتے
فتح کر کے وی وتی اوہ تاریاں دی
اُڑ جائے جے کندھ تریڑ والی
تد چیندی اے لوڑ سہاریاں دی

تے فیر کہندے نیں

دل لُٹ کے جھڑا لے جائے
اوہ ہوندا فر وی چور نہیں
جس نے وی امجد نوں لُٹیا
اوہ آپنا سی کوئی ہور نہیں

مخولی شاعری اک اوکھا کم اے پر امجد ہوراں نے ایہہ کم بڑے سچے تے کامیابی نال سدھیاں ساریاں تے معصوم جہیاں نظماں راہیں کر وکھایا اے۔ ایہناں دیاں مخولی نظماں سُنن واسطے انہاں نوں ہر مجلس چہ فرمائش کیتی جاندی اے۔ ایہو جیاں دو چار نظماں چہ تے امجد ہوراں نے انگریزی دے لفظاں دا قافیہ استعمال کیتا جنہوں سن کے سامعین اپنے ہاسے نوں قابو نہیں کر سکدے۔ مثال دے طور تے اونہاں دی ایہہ نظم ویکھو۔۔۔

میں تے پچھیا سی بس اِس دا نیم یارو
خورے کیوں رُس گئی اے او میم یارو
سُنیا اُتوں مکھل اُس سنے گملے دے
تے کئی واری ہویا اے سیم یارو

تے اک جگہ ہور لکھدے نیں

کوئی سوچاں مستیاں وچ سرشار ہوندا
کوئی روگ اُلفت وچ بیمار ہوندا
کوئی اپنی بیوی توں بیزار ہوندا
تے کوئی دوجے ویاہ دا طلبگار ہوندا

اونہاں دہ شاعری دالا بھولیندے ہوئے احساس ہوندا اے جے اونہاں دیاں یاداں اونہاں دی ذات چوں اڈاری مار کے قاری دے دل دی وچلی آواز بن جاندیاں نیں۔
تد ھے تے اوہ اپنی ایس کتاب داناں "یاداں" رکھن چہ حق بجانب نیں۔
جیویں اوہ اپنے نکیاں ہوندا نقشہ اکھراں دے راہیں کھچدے نیں تے ہر پڑھن والے نوں اپنے بچپن دی تصویر دکھن لگ پیندی اے۔۔
ماں دی ممتا نوں یاد کر کے اک نظم "اوہ ویلا جد یاد آندا اے" چہ لکھدے نیں۔

اکھاں ملدیاں ملدیاں اُٹھدے ساں
کدی روندے ساں کدی ہسدے ساں
ماں زورا زوری نواندی سی
متھا چُم چُم واری جاندی سی
گھٹ گھٹ چھیاں پاندی سی
دیسی گھی دی چوری کُٹ کے
ہتھیں اپنے فیر کھلاندی سی
دل نوں بڑا تڑپاندا اے
اوہ ویلا جد یاد آندا اے

مقام فضا تے ماحول جد امجد تے اثر انداز ہوندے نیں تے شعر لئی اونہاں نوں سوچناں نہیں پیندا بلکہ قلم ہتھ دل بن جاندا تے شعر مینہ وانگ وسن لگ پیندے نیں۔۔ایہدی اک نیڑے دی مثال ایہہ وی اے کہ جد امجد ترکی چھٹیاں گذارن گئے تے ماحول دے اثر دے کارن اٹھائی حمداں نعتاں تے غزلاں لکھ لیائے۔فیر کجھ مہینیاں بعد ایہہ تیونس اک ہفتے لئی گئے تے واپسی تے دس بارہ ہور نظماں تے گیت لکھ لیاندے۔۔۔ جے کسے دی اچانک موت ہو جے تے امجد دے دل نے اونہاں دے ہتھ قلم پھڑا دتا تے جدائی تے غم دے شعر بن کے کاغذ کالے کرن لگ پئے۔

مردیاں نال کوئی نہ مردا مر مر جینا پیندا اے
پھٹ کے لیراں ہو جائے سینہ ، فیر وی سینا پیندا اے

چا کے پنڈ دُکھاں دی بھاری ، جیون والیاں راہواں تے
ایہہ حیاتی کوڑا گھٹ اے کلیاں پینا پیندا اے

خوشی ہوندی اے جے لندن شہر چوں (بلکہ پورے یورپ چوں) امجد مرزا ہوریں اردو رسم الخط وچ پنجابی زبان دے کلم کلّے پہلوان للکاراں ماردے پھردے نیں پر افسوس ایس گل دا اے پئی اکھاڑے وچ کوئی دوجا آندا نہیں۔۔

آوے کسراں!! کم سکھالا نہیں۔ راہاں چہ بڑے بڑے دریا، سمندر تے پہاڑ نیں۔ ایہہ اوکھے پینڈے نیں تے جیوں جیوں اگے ودھدے جانڑ تے منزلاں ہور دور ہندیاں جاندیاں نیں۔ تے ایہہ امجد کلا ای ایس سفر تے ٹریا جاندا اے تے ایس دی ایہہ لگن تے محنت انشاء اللہ اک دن اس دی منزل نوں ایدھے پیراں تھلے کھچ لیائے گی

امجد دے وطن دی زبان اردو ہون کرکے اردو نال اونہاں دی محبت تے بڑی ای ڈونگی اے، اتے اوہ ایس دا حق وی ادا کر رہے نیں۔ اونہاں دے اردو افسانے دیاں تن کتاباں چھپ کے پڑھن والیاں کولوں ایہہ منوا چکیاں نیں جے امجد نوں کہانی سنان دا سوہنا ول آندا اے۔ تے یورپ دا پہلا اردو وچ مزاح نگاری دا تماہی رسالہ "مُسکان" کڈھ کے وی اونہاں نے ایہہ ثابت کیتا جے بندہ سچے دل نال جیہڑا وی کم کرے اللہ اس دے نال ہو جاندا اے۔ پر ایس توں اگے ایمانداری نال ہوچنے تے امجد نوں پنجابی بولی نال عشق ہو گیا اے۔ جیہڑے بوٹے پنجابی بولی دے اونہاں نے لندن وچ لائے نیں اونہاں دی سنبھال اپنے کالجے دے لہو نال کر دے نیں۔

ڈیڑھ سال توں ہر مہینے پنجابی وار رسالہ "سویرا" جنہوں ایہہ کمپوزنگ توں پوسٹنگ تک سارا کم بغیر کسی دی مدد دے خود کر دے نیں۔ پنجابی دے سچے عملی سیوک ہون دا ثبوت اے۔ ایس شاعری دی کتاب "یاداں" نال امجد دی پنجابی افسانیاں دی کتاب "اوکھے پینڈے" وی چھپ رہی اے، تے مینوں پورا یقین اے جے پنجابی بولی دا تریخ دان جدوں وی لندن چہ پنجابی سیوا دے موضوع تے لکھن بیٹھے گا تے امجد مرزا امجد لئی سونے چاندی ورگے اکھر لبھ کے ورتے گا۔ تے آن والے لوک انہاں دی شعری وراثت تے فخر کرن گے۔۔۔۔ انشاء اللہ۔۔

امجد مرزا امجد لئی ہمیشہ دعا گو

ڈاکٹر منور احمد کنڈے (ٹیلفورڈ)

امجد مرزا دی شاعری

ازقلم: فیاض عادل فاروقی۔لندن ذوالقعدہ ۱۴۲۴ھ ۲۱ جنوری ۲۰۰۴

امجد مرزا دی شاعری دی عمر تھوڑی سہی، پر تہانوں پتہ ہے جوں شاعر پیدا ہوندا اے، بندا نہیں۔ امجد جمیا تاں شاعر ای سی پر پوڑی تے ہن چڑھیا اے۔ نظم وچ شاعری کرن توں پہلے اوہ نثر وچ شاعری کردا رہیا اے۔ ریل گڈی ریلوے لائن تے ای پھبدی اے۔ اوہ پکی سڑک تے اتر آوے تے بس لاری نہیں بن جاندی۔ شکر ہے کہ امجد ہُن اپنی لین تے آ گیا ہے۔ ایہدے وچ حیرانی دی کیہ گل اے۔ اچی شاعری دکھ دی پیداوار ہے۔ دُکھی دل وچوں نکلے ہوئے عام بول وی سُر والے وَین لگدے نیں۔ امجد ساری حیاتی پھکے بولاں وچ وَین پا کے افسانے کہانیاں لکھدا رہیا۔ پر اوہدے اندر دے شاعر نے اخیر باہر آونا سی تے ہُن وچلے پہرا اوہنوں مٹھڑے بولاں وچ دل دی گل الاون تے مجبور کرنا سی۔ امجد ہُن شاعر نہیں بنیا بلکہ اصلی امجد نے ہُن باہر جھاتی پائی ہے۔ پہلی جھاتی دا نظارہ شعری مجموعے 'یاداں' دی صورت وچ سامنے آیا اے۔ اس شعلے دا حال ویکھ کے اگے آن والے بھانبڑ دا اندازہ لگا لو۔

شاعری وچ پہلا درجہ خیال، فکر تے مضمون دا ہوندا اے جو شاعری دی روح ہے۔ وزن، بحر، قافیہ، ردیف وغیرہ شاعری دے ظرف تے کلبوت نیں، جہناں دے وچ سوچ دا پرندہ قید کرنا پیندا اے، پر کدی کدی ایہ پرندہ طرز تے لے دے پنجرے توں ازادرہ کے ڈھیر اڈاریاں ماردا اے۔ امجد مرزا دی سوچ نثر دی کھلی فضا وچ اڈاریاں مار کے تھک گئی تے ہن اوہ نظم دی ٹہنی تے بہن دی کوشش کر رہی اے۔ تہانوں پتہ ہے اڈن دا عادی پکھیرو بہندے بہندے وی پوری طرح نہیں بہندا اچھد کدا رہندا اے۔ اہون والا۔ مالٹے امرود اُتے لون مرچ تا ہس وی لائیے تد وی اوہ مزے دار ہی لگدے نیں۔ سوچ، یاد تے جذبے دی روح جے چھپ چھپاتے ٹردے پھردے،

ڈگدے اتھرے شریراج پے جاوے تے اوہ نثر بن جاندی اے۔ پر جد ایہو آتما اک روندے چیندے، گجدے، وجدے، نچدے گاندے، جلیاں ماردے مست ملنگ جسم وچ پے جاوے تے اوہ شاعری بن جاندی اے۔ امجد نثر لکھن ویلے وی کٹیلی تے زہریلی شاعری کرداسی جیہڑی افسانے دی کھنڈ وچ لک جاندی سی تے ہن اپنے اوس تے مرچ مسالہ چھڑک کے کھٹی سلونی بنا دتا اے۔ کوڑی گولی ایسے طرح کھان دے قابل بندی اے۔ امجد دی کوڑی گولیاں کھاندے جاؤ تے ستے خیراں مناندے جاؤ۔ کریلا کوڑا ای مزیدار لگدا اے۔ شاعر دی مثال گڈی موٹر بنان والے دی اے تے نقاد دی مثال موٹر مکینک دی اے۔ تنقید کرنے والے شاعری دے کئی کل پرزے ٹھیک کر سکدے نیں لیکن خود موٹر کار نہیں بنا سکدے۔ خیال نوں چلان والی گڈی موٹر بنانا صرف شاعر دا کم اے۔ کلا نقاد شاعر نہیں ہوندا۔ اوہ ٹی ایس ایلیٹ دے مقولے دے مطابق 'آملیٹ' تاں بنا سکدا اے پر انڈا نہیں دے سکدا۔ شاید کوئی ناقد امجد مرزا دے کلام وچ ڈھل مٹھ، کچ پک کڈھ لوے لیکن اوہنوں ایہ ضرور سوچنا پے گا جوں اس بندے نے اپنے پنجاہ ورہیاں وچ اپنے تے ڈونگے خیالاں تے جذبیاں دے جو مینار تعمیر کر کے ساڈے سامنے رکھ دتے نیں اوہدی مثال دو جے شاعراں وچ مشکل نال لبھے گی۔ امجد مرزا نے شاعری دے رموز نہیں سکھے تے ناہس اوس کول ہن ایہ کم ہونا ممکن اے۔ اس واسطے اوس دی 'یاداں' دے اس تاج محل دے پتھر گنن دی بجائے اوسدے اندر وجدیاں کوکاں سنو۔ اوس دے سُفنے ونڈو۔ اوس دے دکھاں دا اپنے دکھاں نال موازنہ کرو۔ اوہدے اتھرو پونجھ نہ سکو تاں اپنی تلی تے جھل لو کیہ پتہ ایہ موتی زندگی دی کیہڑی ہٹی وچ کنا اچا مُل پا کے کم آ جان۔ امجد مرزا نوں مزاح دی حس دا چوکھا حصہ ملیا اے پر ایہ سب دکھاں دے ہنجواں دی سوغات اے۔ کدے کدے بجھی ہوئی اگ دی کجھ چنگاریاں سواہ دے اندر ہی اندر بھکھدی رہ جاندیاں نیں تے کافی چر پچھے تھوڑی جئی پھوکا پھاکی نال فر شعلے بن جاندیاں نیں۔ امجد مرزا نے اپنے اندر ظالم وچھوڑے تے جھوٹھے وصال دا غم چنگاری بنا کے پنجاہ سال تک دبی رکھیا تے اوہ جھوٹھے ہاسے ہسدا رہیا۔ ہن اوہدے ہاسے اک بھانبڑ بن گئے نیں پر ایہناں ہاسیاں دے دھوں دے اوہلے جے لوکاں دے چلتر، زمانے دا ہیر پھیر، وطن توں دوری دے عذاب تے برہیا دی اگ ویکھ سکو تے اپنے حال تے خود وی ہسو گے۔ 'یاداں' دی لو تہانوں وی ہنجواں والے ہاسے ہسائے گی۔

امجد دی شاعری وچ بہت کجھ ہے۔ روح دی بھکھ پچھے مردیاں رہناں امجد دے سخن دا وڈا دکھڑا ہے۔ وصل دی وگدی واوچ ہجر دی ہوک اٹھ کے اک ایسی درد بھری کوک پیدا کر دیندی اے جس دی گونج وچ صدیاں دے عشق دی کہانی زندہ ہو جاندی اے۔ ولایت دی کمائی نال وی بھکھ نہ مٹن دی حقیقت دا بیان امجد دے کلام نوں امر کرن لئی کافی ہے۔ اپنیاں نوں چھوڑ کے پردیس وچ اوپریاں دا ہو کے وی فیض نہ پا سکن دا غم امجد دے دل وچ کل وانگوں وجیا ہویا اے۔ ساہ دی آری نال زندگی دا رکھ ہولے ہولے وڈھن دی گل صرف امجد آکھ سکدا اے۔ وطن دے منظر اس دے سینے وچ انج کھب گئے نیں کہ اکھاں بند کر کے اوہ خواب وانگر ککڑ دی بانگ، ملاں دی اذان، مسیتی دے دیوے، کھونڈیاں دے سہارے کھنگدے بڈھے، قبر دی مٹی، بھابھیاں بھراواں نال بھریا ہویا گھر یاد کردا اے۔ ایہ سب یاداں سولاں بن کے اس دے سینے وچ کھب کے اس توں لفظ لکھاندیاں نیں۔ ماں دی دعا امجد دے کلام دا اک بہت ہی سوہنا پہلو اے۔

امجد دی 'یاداں' وچ ہور وی بہت کجھ ہے۔ پیار دے جھوٹھے وعدے، گواچا بچپن، ہر دہاڑے سال برابر عمر گنوانا، بچپن وچ یار بنانا، جوانی توں بڑھاپے تک اس توں وده یار گنوانا، ماں دا اپنے ہتھوں اپنے پتراں نوں وفانا، دل دی بند کتاباں نوں کھولنا، انھیرے وچ کسے دا ہتھ پھڑ کے ٹرنا، سپاں ٹھوہیاں نوں پالنا، ایہناں سوکڑیاں، ایہناں ٹیساں دے ہتھوں مجبور ہو کے اوہ کدے اردو وچ افسانے لکھدا اے، کدے پنجابی وچ شاعری کردا اے، کدے انگریزی لفظ ملاوٹ کر کے مزاحیہ کلام لکھدا اے۔ اوہ کیہ کرے، اپنی پہاڑ جیہیاں یاداں کتھے لے جاوے۔ اوہ انہاں یاداں دے ہتھوں مجبور ہے۔ کدے ہسدا ہے، کدے روندا اے، کدے ہس ہسا کے روپیندا اے، کدے رو روا کے ہسا دیندا ہے۔ ایہ ہسنا رونا ہی تے زندگی دی کھیڈ اے۔ کدے گھپ انھیری راتاں وچ '**سویرا**' لیا کے چانن کر دیندا اے تے کدے روندے ہوئے بُلھاں تے '**مسکان**' لیا کے خوش ہو جاندا اے۔ کیہ پتہ انہاں مسکراہٹاں دے اوہلے اوہ آپنے کتنے

ہجوں پوہنچنا چاہندا اے۔ امجد دی تسی روح دے وچ صدیاں دی پیاس اے جیہڑی وودھدی جارہی اے۔ پردیس داوچھوڑا، وچھوڑے دی 'یاداں' یاددے اتھرو، اتھرو وچ انتظار، انتظار وچ موت، موت فوت توں بعد فر وچھڑیاں دی یاداں، ایہ سلسلہ کدمک سکدا اے۔ نہ ایہ مکے گا نہ پیاس بجھے گی۔ ایہ 'یاداں' ہی امجد دا خزانہ ہے انہاں یاداں دا تذکرہ ہی اوہدے فن دی معراج ہے۔ امجد دا سارا فن اوہدے ماہیاں تے بیتاں دے اندر سمویا ہویا اے۔ آزاد نظماں وی بڑے کمال دیاں نیں۔ کجھ ولایت دے پیراں دے کرتو تاں توں پردے لاہندیاں نیں، کجھ سیاسی پاکھنڈیاں نوں ننگا کردیاں نیں۔ امجد ہر سے دی گل کر سکدا اے۔ اوہ بنیادی طور تے کہانی نویس اے۔ نظماں وی کہانی دے تانے پیٹے وچ لپٹیاں ہویاں نیں۔ ماں دا خط اک انمول نظم ہے۔ اوس نظم نوں نہ پڑھنا امجد دے فن دی بے قدری کرنا ہے۔ امجد نے ادب نوں کئی محاورے دتے نیں مثلاً رجیا ہی دوجیاں نوں بھاھا پیا ماردا ہے۔ کمی مکدی نہیں جان والیاں دی۔ موت ڈاہڈی ہے دنیا دی ہر شے توں، اس نال تے کوئی لڑ سکدا نہیں۔ امجد دے اک ہور شعر دا وی کوئی مُل نہیں جے میں ایہ شعر نہ پڑھدا تے اپنے آپ نوں بدقسمت سمجھدا۔ اس لئی راتاں جاگ کے امجد دے کلام تے تبصرہ لکھ کے ہُن لال اکھاں نوں سکون دے رہیاں ہاں۔

مردیاں نال کوئی نہ مردا مرمر جینا پیندا اے
پھٹ کے لیراں ہوجائے سینہ، فر وی سینا پیندا اے

امجد دے بولاں دے چند نمونے پیش کرناہاں جوں چند دانے چکھ کے ساری دیگ دے پکوان دا اندازہ کرلو

حمد ۔ تینوں واسطہ تیری قلم دا اے جس دی آپ قرآن چہ قسم کھادی
لاج میرے وی قلم دی رکھ ربا تیری رحمتاں دا طلب گار ہاں میں
نہیں منگنا اسیں کسی ہور کولوں
تیرے بنا تے کوئی دے سکدا نہیں

سو ماواں توں ودھ کے پیار دیویں
بندے اپنے تھیں کدی توں اکدا نہیں

نعت ۔ سرتے رکھیا اے تاج سرداریاں دا ، پایا جامہ اے بشر نے نور بھریا
نور پھیلیا اے دوہیں جہان اندر، دیوے عشق دے اوہناں جلا دتے
اللہ تعالے ہے عاشق تے خلق اس دی، اس دے عشق دے وچ بے قرار ہوئی
ویکھاں باغاں چہ مست ہوا پھر دی، ایسے الفت دے جام پلا دتے
ویکھ اپنی توں پہلے اوقات امجد، کیویں لکھیں گا نعت رسولؐ دی توں
لکھ سکے نہ پوری اوہ اج تیکر، کھوہ سیاہی دے جنہاں مکا دتے
جس دل چہ نبیؐ دی یاد نہیں
ہو سکدا اوہ آباد نہیں
جیہڑے بال نبیؐ نوں چھڈ دیون
اوہ امجد دی اولاد نہیں

غزل ۔۔ جتھے اپنا مل پاندے نیں، وک جاندے نیں لوک
کھوٹے دل وچ مارے چمکاں، جسماں دا بازار
ٹھوواں تے ڈنگ مار کے امجد اپنا پیار جتاوے
باہروں بندے بگلاں ورگے اندروں تکھے خار
امجد کنج سناواں، دل دا حال بھراواں
کیویں دکھ میں پھولاں، جے میں کجھ نہ بولاں
اساں پیار نوں قصہ نہ بنن دتا
ساڈے نال بدنام جناب ہوندے
رہے بیٹھے اخیر زمین اتے

فتح کرکے وی وتی اوہ تاریاں دی
اُلرجائے جے کندھ تریڑ والی
تد چیندی اے لوڑ سہاریاں دی
ڈب گیا اوہ وچ دریا امجدؔ
جنہیں کیتی نہ قدر کناریاں دی

نہ پیار دے جُرم نوں معاف کرے
ایہ رہیا اے دھرم زمانیاں دا
جتھے حسن تے عشق دا میل ہوندا
اوسے منزل دا اک رہگیر ہاں میں

کوکاں نال بھری اے
شام شہنائیاں والی
چنگا سی نہ ملدے
رات جدائیاں والی

دل وانگ پھلاں دے کھِل جاندا
جے توں ای سانوں مل جاندا
جد اپنے اندر بے عملی
غیراں دیاں باتاں کس کاری
جد وصل دا مل نہیں پاسکدا
فر ہجر سوغاتاں کس کاری
جس سوکے امجدؔ دن کڈھیا
اوہ جاگے راتاں کس کاری
یارنوں وی تے ویری نوں وی

ڈنگن سپ دو موہنہاں والے
جد سولی عشق دی چڑھیا
تد بنیا درد دوائی

اس میلے نے فیر نہیں لگنا
کجھ توں وی جھولی پالیندا

موت دا پنگا سرتوں لاہ لئے
ٹھوٹھے وچ حیاتی پالئے
اوکھے پینڈے گھپ ہنیرے
سانوں وی توں نال رلا لے

سچے لوکی پھائیاں چڑھدے
بُلھاں نوں توں جندے لا لے
پیار دی خاطر سب نوں چھڈ کے جنگل ڈیرے لا بیٹھے
کدی تے آ کے امجدؔ اس نے اک واری تک جانا سی

دل لُٹ کے جیہڑا لے جائے
اوہ ہوندا فر وی چور نہیں
جس نے وی امجدؔ نوں لٹیا
اوہ آپنا سی کوئی ہور نہیں

ماہیئے -

تینوں یاد کریندی آ
ہر نیلے لفافے تے
ماں نفل پڑھیندی آ

ہُن رات ہنیری آ
کوئی ڈیکدا ڈر گیا ای
پچھے مٹی دی ڈھیری آ

بیت ۔ تیرے سون لئی چھ فٹ جگہ دی بہتی اے
خورے کیوں میلاں تک ناپی جاندا ایں

☆ بالیں توڑی ساڈی تریہہ کیوں نہیں مکی
ٹُھٹ ٹُھٹ کر کے بنے کھوہ پئی چھڈے نیں

☆ اس دے اتھرو کیویں اکھوں سُک جاون
جنہیں آپنے ہتھیں نکا ویر جا دیتا

☆ اس ماں کولوں پچھو درد کی ہوندا اے
جس دے دہیڑیوں پُت دی منجی چکی جائے

☆ قتل تے ڈاکے دیاں خبراں ہُن انج پڑھدے آں
جیویں کسی انگریزی فلم دی کہانی ہووے

☆ پنج سالاں لئی روزی کمان آئے ساں
چالھی ورھے لنگھ گئے بالیں بھکھ نہ مٹی

☆ قرضے منکا کے کوٹھے چڑھ گئے پڑھ گئے دھیاں پُتر
ماں پیو راہواں تکدے مر گئے، پر ایہ ولایت نہ چھٹا

☆ برتھ ڈے لوک مناون تے میں روندا جاواں
لنگھ گیا سال حیاتی دا میں کُجھ وی نہ کیتا

☆ ساہ دی آری ہولے ہولے وڈدی جاوے
خورے ایہہ رُکھ کد تک ہُن کھلووے گا

نظم ۔ مینوں ڈر لگدا اے

اخباراں دے پنیاں توں
جیہڑے لہو نال لکھے جاندے نیں

☆ اپنیاں نوں چھڈ کے
اوپریاں دا ہویا
بڈھے ویلے اج میں راہواں وچ کھویا

☆ چالھی ورھے لنگھ گئے
ہُن کیہ ہوناں اے
اکھاں میٹ ہنیرے وچ
کلھے بہہ روناں اے

☆ لسے تے کمزوراں نوں ہی ڈنڈا پیا مار دا
بندے نوں ہی ہر تھاں بندہ پیا مار دا
کسے نوں وی سوچ نہیں بھاجی نوں منان دی
رجیا ہی دوجیاں نوں بھنا پیا مار دا
ہر کوئی دوجے لئی کنڈے پیا بوندا اے
ونڈ ایہہ دلاں وچ کہنے کیویں پائی اے
کیویں ہویا دشمن بھائی دا ہی بھائی اے
وکھو وکھ کر کے مسیتاں ونڈ لئیاں نیں
مُلاں نے مُلاں پچھے ڈانگ کیوں چائی اے
حشر دیہاڑے دا دھیان کیوں نہیں اوندا اے
راتیں ایہو سوچ سوچ امجد نہ سوندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

قطعہ ۔

وعدے جھوٹھے پیار وی جھوٹھا گلاں منہ زبانی نیں

اکھ توں اوجھل ہو کے کیہڑا پیار کسی نوں کردا اے

جین مرن دیاں قسماں کھا کے جیہڑے پیار جتاندے نیں

وکھرے رہ کے جیندے رہندے کون کسی لئی مردا اے

فیاض عادل فاروقی (لندن)

Telephone 020-8909 2116. Mobile. 079 4413 8118.

Email: il@farooqiafoundation.fsnet.co

امجد مرزا، اخلاقی قدراں دا شاعر

کہیا جاندا اے کہ شاعری واسطے سب توں ضروری چیز خیال دی بلندی ہے۔ خیالات وچ جتنی پاکیزگی تے بلندی ہووے گی اتنا ہی ایہہ شعراں دے حُسن نوں نکھار دے گی۔

شاعر تخیل دے زور نال اپنی شاعری وچ نئے نئے نقشے کھِدا رہندا اے تاایں جا کے اوہدا کلام لوکاں وچ مقبول ہوندا اے۔

پر ایہہ قدراں اج کل دے نوجواناں لئی انیاں دل لبھان والیاں نہیں رہیاں جتنیاں نویاں قدراں نے۔ اج کل دی مصروف زندگی وچ لوکاں کول بوہت ڈونگیاں تے 'عروض و بحور' دے وچ پرکھی ہوئی نظماں تے غزلاں پڑھن دا ٹائیم نہیں۔

اج کل تے ہاسے مذاق تے ہلکے پھلکے انداز دی شاعری دی ضرورت ہے۔ اور اس ضرورت نوں امجد مرزا ہوراں نے اپنی شاعری دی اس کتاب ''یاداں'' وچ بڑے سوہنے تے ستھرے طریقے نال پیش کر کے تھوڑے عرصے وچ بہتے کم کرن دا انعام حاصل کیا اے۔

شاعر چونکہ اپنے ماحول دی پیداوار ہوندا اے تے ماحول جس قسم دا ہووے گا اُس دا اثر لامحالہ شاعری وچ ملیگا۔ امجد مرزا ہوراں دی ساری شاعری ارد گرد دے ماحول دا نقشہ پیش کردی اے جیدے وچ دل تے اثر کرنے والے واقعات تے نصیحتاں موجود نے، انہاں نے انسانی زندگی دے تقریباً ہر پہلو تے بڑے جاندار قسم دے شعر لکھے نے۔ اک جگہ امجد مرزا مہنگائی توں متاثر ہو کے لکھدے نے۔۔

کر لوؤ مہنگا تیل ، ودھا لوؤ ٹیکساں نوں

ہور ودھن گئیاں بھکھاں ، کجھ نہ بولاں میں

اکو اک سی کوٹھہ مینہہ نے ڈھاہ دتا
اگوں پیاں نے ڈھیاں ، کجھ نہ بولاں میں
بلی کھاوے قیمہ ، کتے بسکٹ کھان
بندے دے گھر بھکھاں ، کجھ نہ بولاں میں
امجدؔ کس نے سنی تیری اِتھے گل
دل نوں گھیریا دُکھاں ، کجھ نہ بولاں میں

امجد مرزا ہوراں دا لہجہ خالص پنجابی اے تے الفاظ وی اونہاں نے شعراں وچ چُن چُن کے ورتے نے اپنے دل دی حالت نوں کسے ہور پاسیوں ہو کے بیان کرن دا ول اِنہاں نوں خوب آوندا اے، جس طرحاں اک جگہ لکھدے نے۔

کدی ہنجو بن کے ٹپکدا اے دل
کدی بن کے اگ بھڑکدا اے دل
کدی چپ کر جاندا اے خورے کیوں
فیر ہولے ہولے دھڑکدا اے دل
فیر چھمبن نال وی چھپدا نہیں
جد کلیاں وانگوں مہکدا اے دل.

امجد مرزا ہوراں دے شعر فنی لحاظ نال وی اُچے معیار تے پورے اتر دے نے تے انج لگدا اے جے انہاں نوں معاشرے نال تے زندگی نال اِک بوہت گہری کومٹمنٹ (Commitment) ہے۔ تے انہاں نے حیاتی دے طول وعرض نوں خوب ناپیا اے جدا اظہار اپنی کتاب "یاداں" وچ سوہنے طریقے نال کیتا اے۔ اُونہاں دا لہجہ کدی تھوڑا جیہا اکھڑ وی ہو جاندا اے پر نال نال سوہنا تے سلکھنا وی اے۔ ایہدے وچ طنز دے تیر وی نے تے پیار دیاں لہراں وی نے تے اوہ خاص کر مبارک دے حقدار نے جے اوہ اپنی ماں بولی دی ٹھنڈی چھاں نوں اپنے لئی اک سعادت سمجھدے نے۔

اج کل دنیا دے وچ پھیلی ہوئی افراتفری تے غیر یقینی حالات دے خوف کولوں متاثر ہو کے اک آزاد نظم وچ لکھدے نے۔۔۔۔

مینوں ڈر لگدا اے
اخباراں دے پنیاں توں
جیہڑے لہو دے نال لکھے جاندے نے
اُنہاں نوں پڑھ کے مَن
مینوں ڈر لگدا اے
دِل کھاندیاں سپاں وانگوں
ہتھ دیاں لکیراں توں
اُٹھ گیا میرا بھروسہ
انہاں سادھو پیر فقیراں توں

امجد مرزا ہوراں نے اپنی حیاتی دا بوہت حصہ پردیس وچ گذاریا اے اسے وجہ توں انہاں دی شاعری وچ وردو چھوڑے دے کسکاں نے تے پردیس دے دکھاں دے تذکرے وی ملدے نے۔ انہاں نے وطن دی یاد وچ وی بوہت کجھ لکھیا اے، انسانی رشتیاں دی قدر نوں محسوس کردے ہویاں اِک ہور جگہ آزاد نظم لکھدے نے۔

لمبا سفری گھُپ ہنیرا
بوہت اوکھا سی پینڈا میرا
تیری یاد دی انگلی پھڑ کے .

راتیں ٹریا، ہویا سویرا
کدیں نہ بھلیا مکھڑا تیرا
تیری دعادیاں پدھری راہواں
اُس توں میں کنج چھوڑ کے جاواں
پردیس دی تتی ڈھپے دے وچ
تیری جھولی دیاں ٹھنڈیاں چھاواں
میں کنج بھل جاواں؟
اج بہہ کے لوکاں نوں میں
تیرے پیار دے گیت سناواں
چمکن تیری یاد دے تارے
بن تے میری سوہنیے مائے
او کھے پینڈے لنگ گئے سارے

امجد مرزا ہوراں نے کئی ورھے اردو دی بڑی سیوا کیتی اے تے تن بہترین کتاباں افسانے دیاں لکھیاں نے جنہاں تے اُنہاں نوں ایوارڈ وی ملے نے پر پنجابی وچ انہاں دی ایہہ شاعری دی پہلی کتاب ہے، جنہوں بوہت تھوڑے چر وچ اپنی خداداد قابلیت تے ذہانت دی وجہ توں انہاں نے بوہت جلدی مکمل کیتا اے۔ ایہہ کہنا پیندا اے جے اپنی کوشش وچ اوہ بوہت کامیاب رہے نے۔

امجد مرزا ہوراں دی کتاب "یاداں" وچوں تسی کوئی وی نظم، غزل، گیت یا ماہیا پڑھو تے تہانوں اینج محسوس ہووے گا جے ایہہ انہاں دے دل توں نکلی ہوئی اک سچائی ہے جہیڑی انہاں نال ورتی ہوئی اے۔ انہاں نے کسے جگہ وی غیر ضروری گلاں نہیں لکھیاں۔ انہاں دیاں یاداں وچ ہور وی بوہت کجھ ہے جنہوں پڑھ کے تسیں آپ اندازہ کرلوؤ گے، تے امید ہے کہ تسیں نا امید نہیں ہوؤ گے۔

انسانی خواہشاں تے سرورتیاں گلاں نوں بڑے سوہنے انداز وچ پیش کردے ہوئیاں لکھدے نے

کوئی سوچاں مستیاں وچ سرشار ہوندا
کوئی روگ الفت وچ بیمار ہوندا
کوئی اپنی بیوی توں بیزار ہوندا
کوئی دوجے ویاہ دا طلبگار ہوندا
اک پُت رکھ داڑھی مست بیٹھا
دوجا لوفراں دا سردار ہوندا
نہ پھردا کچھاں لا گوریاں نوں
تیرا فرائی چکن دا کاروبار ہوندا

امجد مرزا ہوراں نے اپنے چالی (۴۰) سال انگلینڈ وچ گذارنے توں بعد اپنے بوہت سارے تجربیاں نوں اپنے شعراں وچ بیان کیتا اے جنہاں نوں پڑھ کے خوشحالی نال بدحالی دا مقابلہ خوب کیتا اے۔۔

جنہاں بچیاں دی خاطر ماپے چھڈے، دُکھ پردیس دے لیھے
وڈیاں ہو کے بچے چھڈ گئے، دیس نہ ماپے لیھے
جنہاں دی خاطر راتیں دیاڑی کیتی نت مزدوری
اوہ اج آکھن سانوں کی، ایہہ تہاڈی سی مجبوری
سانوں جم کے پالن دا کوئی نیا کم نہ کیتا
کس کیتا مجبور تہانوں ایہہ زہر دا پیالہ پیتا
جے آنا سی روح ساڈی نے کسی ہور دے گھر آجاندی
تہاڈا رون نہ مکدا کوئی ہور بلا پے جاندی

"یاداں" دے مطالعے توں بعد میں ایہہ کہواں گا جے امجد مرزا امجد ہوریں بلاشبہ اخلاقی قدراں دے شاعر نے جنہاں نے ساڈے اردگرد پھیلے ہوئے واقعات نوں اپنے احساس دے جذبے وچ پرو کے اک سچا تے قیمتی ہار بنادتا اے جدا ناں اے "یاداں"۔

پچھلے کئی وریاں توں امجد مرزا ہوریں ادب دی چوکھی جنگ لڑ دے نے کیوں جے اک پاسے اردو افسانہ نویسی نے زور پھڑیا ہویا اے تے تھوڑے جہے وقت وچ تن سوہنیاں تے سلکھیاں کتاباں لکھ دتیاں نے، ایدھے نال نال پنجابی رسالہ "سویرا" تے اردو وچ مزاحیہ رسالہ "مسکان" اپنی چمکاں دکھو وکھ دکھائی جاندے نے تے ہن انہاں نے پنجابی شاعری دی سوہنی تے ستھری ہاسیاں بھری کتاب لکھ دتی اے۔

انہاں دی ذہانت دی داد دینی پیندی اے، انہاں نے اپنے خیالات نوں بڑے ٹھوکویں تے بھرویں انداز وچ شاعری دا روپ دے اپنی نگارشات نوں چار چن لائے نے۔

امجد ہوراں نے کدھرے کدھرے انگریزی دے الفاظ وی استعمال کیتے نے تے ایہہ بڑی چنگی طرح باقی لفظاں نال فٹ ہو گئے نے۔

میں تے پچھیا سی اس دا نام یارو
خورے کیوں رس گئی اے اوہ میم یارو
سُنیا اتوں پھُل اس سنے گملے دے
تے کئی واری ہویا اے سیم یارو
لے لئی رشوت اس نذرانہ سمجھ کے
نہ آیا ذرا وی اوہنوں شیم یارو

سنجیدہ کلام وی امجد نے بوہت خوبی نال نبھایا اے۔ "ماں دا خط" دے وچ انہاں اپنی ماں دے خط نوں جس طرحاں منظوم کیتا اوہ پڑھ کے ہر بندے دی اکھاں چہ اتھرو آجاندے نیں۔ اس نظم دا اک بند اپنے اندر اس شاعر دیاں ساریاں خوبیاں لئی بیٹھا اے۔

مردیاں نال کوئی نہ مردا مر مر جینا پیندا اے
پھٹ کے لیراں ہو جائے سینہ فیر وی سینا پیندا اے
چا کے پنڈ دکھاں دی بھاری، جیون دی راہواں تے
حیاتی دے اس کوڑے گھٹ نوں کلیاں پینا پیندا اے

شاعر نے زندگی دے ایس فلسفے نوں جتنے سوہنے لفظاں وچ پرویا اے جے داد دین نوں دل کردا اے، ایس کتاب دا وڈا حصہ امجد دیاں غزلاں نے جنہاں نوں بڑے خوبصورت الفاظ تے ردم وچ لکھیا گیا۔

امجد مرزا اک اچھے شاعر دے نال نال بڑے خوبصورت ترنم نال اپنا کلام مشاعریاں وچ پڑھدے نیں تے سنن والیاں تے اک سحر طاری ہو جاندا اے۔ لندن توں باہر وی انہاں نوں سنان لئی بلایا جاندا اے تے سامعین چٹاں تے انہاں داناں لکھ کے دوبارہ تے سہ بارہ سنن لئی فرمائش کردے نے۔

انہاں نوں ٹیوی تے ریڈیو تے وی بلا کے سنیا گیا تے ہن تک سینکڑیاں مشاعریاں وچ ایہہ اپنے کلام، آواز تے سُر دا جادو جگا چکے نے۔

بوہت ساریاں غزلاں انہاں نے بڑی چھوٹی بحر وچ لکھیاں نے جہیڑیاں بوہت سارے مشاعرے لُٹ کے لے آیاں نیں۔

دل بخلی حاسد ہنکاری
ایہہ ملاقاتاں کس کاری
جد اپنے اندر بے عملی
دوجے دیاں باتاں کس کاری

اپنی گل

ایہہ پچھلے سال دی گل اے کہ میں اک جلسے وچ گیا تے جد مشاعرے دا ویلا آیا تے نظامت کرن والے صاحب نے شاعراں دے وچ میرا ناں وی لکھ کے جد مینوں واری تے بلایا تے میں حیران جا ہویا، انہاں وناں چہ میں صرف افسانے کہانیاں ای لکھدا ساں تے میں بولیا جے بھئی میں تے کدی شاعری کیتی نہیں، ہاں تسی جے کوئی افسانہ سننا چاہو تے میں حاضر آں۔۔۔ تے اس جلسے دے صدر ہوریں جنہاں دا موڈ اکثر پیٹو تے بسیار خور بچے دے معدے وانگوں خراب ای رہندا اے بولے جی نہیں اینا وقت نہیں رہیا جے کوئی افسانہ سنیئے۔۔۔ گل مولی جئی سی پر میرے اندر دے لکھاری نوں ٹھویں وانگوں لڑ گئی تے اوہ باہر نکل آیا، دو جے روز ای بہہ کے تین چار نظماں تے غزلاں لکھ چھڈیاں۔۔۔ جیہڑیاں میں دو تناں مشاعراں چہ سنا کے لوکاں دے اداس چہریاں تے ہاسے دے پھل کھڑا چھڈے تے میرے دل نوں بڑا چنگا لگا۔۔۔

جنید اکرم ہوراں دا ایک بیت اے۔

اوہ وی تے استاد ای ہویا نا میرا   جنہے مینوں پہلا بھیڑ سکھایا سی

میں اج وی اس بندے دا دلوں ممنون آں جنہے ایہہ جاندیاں ہویاں جے میں کدی شاعری نہیں کیتی پر اس نے مینوں شاعراں دے نال بلا کے میرے اندر دے سُتے ہوئے شاعر نوں جگایا۔ تے فیر میرے اندر دے ضدی بندے نے سال وچ اک کتاب لکھ دتی تے اک نہیں سینکڑیاں مشاعریاں نوں پنجابی دی سنجیدہ تے مزاحیہ شاعری نال لُٹ کے لے آندا۔۔۔

مینوں اونہاں متراں تے کوئی دکھ نہیں جنہاں نوں ایہہ دلی وٹ اے جے ایہہ بندہ اک سال وچ ایہہ کجھ کیویں لکھن لگ پیا جہڑا اوہ کئی سالاں وچ نہ لکھ سکے۔۔۔ تے دوستو! ایہہ میری ماں دی

اسے طرحاں اک جگہ لکھدے نے۔

پیار دے بھکھے اسیں وچارے اُلفت دے بیمار
دنیا کرے مخول اساں نوں آکھے کوئی بیکار
چیر کے دل عاشق دا جیہڑی ٹوٹے کرے ہزار
نظریں آوے پھل دی پتی دو دھاری تلوار

اسے غزل دا آخری شعر ملاحظہ کرو

ٹھوہاں تے ڈنگ مار کے امجد اپنا پیار جتاوے
باہروں بندے پھلاں ورگے اندروں تکھے خار

اس کتاب دے شروع وچ حمد تے نعت رسول پاک دی جیہڑی انہاں نے لکھی اس توں انہاں دی دین نال محبت تے اللہ تے رسول دا عشق ظاہر ہوندا اے۔ تے اللہ دی رحمت تے اپنے ایمان تے کنا بھروسا اے۔ لکھدے نے

بے عمل تے بدکار ہاں میں تری مہر دا امید وار ہاں میں
جھولی پادے اپنیاں رحمتاں ای بھاویں کنا ای گناہ گار ہاں میں

تے اسے حمد وچ اپنے رب نوں کہندے نے

ابر رحمت دا پہلے وی وسدا سی ، امجد اج وی ہویا مایوس ناہیں
توں ای کریں سیراب زمیں دل دی ترے کرم دا شکر گذار ہاں میں

اس کتاب دا اک اک شعر امجد دے دل دی ترجمانی کردا اے، تے پڑھن دے قابل اے ہن تسی کتاب پڑھو تے لطف اُٹھاؤ۔۔۔

مع السلام۔۔۔۔۔۔ نجم الحسن ضمیر ایم۔ اے، فیلو رائل سوسائیٹی آف آرٹس (لندن)

دعاواں دا اثر اے تے اللہ دا فضل اے۔۔ فیر جگراتیاں دی وی تے کجھ قیمت ملدی ای اے۔۔ نالیں میرے سوہنے یار ڈاکٹر منور کنڈے ہوراں دی محنت تے اونہاں دے قیمتی مشوریاں نے ایہہ رنگ تے لانا ای سی۔۔۔ع

آیا جے اے ادب شناسیاں دا میں امجد ادیب کہلان والا
رب شاعری دا جد حکم دتا مینوں یار منور ملان والا

تے اج ایہہ سب ڈاکٹر منور کنڈے ہوراں دی محنت دا نتیجہ ایس کتاب دی شکل وچ تہاڈے ہتھاں چ اے۔۔

میں دلوں بجانوں شکر گذار ہاں اونہاں دا جہناں نے پورے سال ہر روز دو دو واری کدی فون تے تے کدی بذریعہ فیکس اپنی بے حد مصروفیت دے باوجود میرے شعراں نوں سنیا، پڑھیا تے سدا ریا اگر ڈاکٹر ہوریں اپنے پیار دی چھتر چھاں نہ دیندے تے میں اج اس قابل نہیں ساں جے ایہہ کتاب مکمل کردا۔۔ اللہ اونہاں نوں زندگی سلامتی دیوے، مخلص دوست اللہ پاک دی نعمتاں چوں بوہت وڈی نعمت اے تے میں اپنے آپ نوں بڑا ای خوش نصیب سمجھناواں۔۔

میں دلوں شکریہ ادا کرناواں اپنے بوہت ای محترم جناب علامہ فیاض عادل فاروقی ہوراں دا جہناں نے میری ایس ٹٹی پھٹی شاعری دی کتاب نوں اپنی بے حد مصروفیت دے باوجود ویکھیا تے اونہوں ہور سنواریا۔۔۔ پنجابی زبان میری ماں بولی تے مینوں بڑی ای چنگی تے سوہنی لگدی اے پر چونکہ ایہہ لکھن وچ نہیں آئی تے کئی تھاواں دیاں غلطیاں سن جہیڑیاں فاروقی صاحب نے درست کیتیاں۔۔۔ کئی غزلاں نوں نیا رنگ دتا تے اپنے علمی مشوراں توں نوازیا۔ گو کہ میں ڈیڑھ سال توں اک پنجابی رسالہ "سویرا" وی کڈھنا پیا واں تے اوس دی کمپوزنگ وی آپوں ای کرناواں پر فیر وی میں مندا واں جے بالیں بوہت کجھ سکھنا اے آپنے انہاں بزرگ دوستاں توں۔۔

میرے پرانے سنگی بھرا، بزرگ، دوست، گوانڈی، استاد تے بڑے ای شفیق تے محبت کرن والے جناب پروفیسر نجم الحسن ضمیر صاحب جہناں نال اُپر گنوائے ہوئے رشتیاں توں ودھ روح دے رشتے انہاں نال نیں۔۔ اوہ رشتے جہناں دا کوئی ناں نہیں ہوندا پر اوہ کدی ٹٹن والے نہیں ہوندے۔۔ ایہہ بے غرض تے سادے جئے پیار دے رشتے نیں۔۔ عزت تے احترام دے رشتے نیں۔۔ اک سانجھی سوچ سمجھ تے پسند دے رشتے نیں۔۔۔ ادھی صدی تے پھیلے ہوئے محبتاں دے رشتے نیں۔۔۔ اللہ انہاں نوں صحت تندرستی دیوے، پروفیسر ضمیر ہوراں نے ہمیشہ میری حوصلہ افزائی کیتی تے میریاں پچھلیاں تناں افسانیاں دیاں کتاباں بارے لکھیا وی تے ایس واری وی اپنی صحت دی خرابی دے باوجود اونہاں نے میری اس پہلی شاعری دی کتاب نوں بڑے غور نال پڑھیا تے اودھے وچ اپنے علم تے پیار دا رنگ بھریا۔۔ میں اونہاں دا بوہت مشکور آں۔۔

ایس کتاب دا سرورق وی میرے پتر عاکف عباد مرزا نے ڈیزائن کیتا تے ایس دی کمپوزنگ میں خود کیتی تے انہوں چھپوایا وی خود ای اے۔

میں ایہہ کہواں گا جے میں کوئی وڈا شاعر نہیں تے نہ ای میں ایس قابل آں۔۔ نہ ای میرا کوئی کسے دے نال کوئی مقابلہ اے۔ لندن وچ ایس ویلے بڑے بڑے سائیں تے نگر مچھ قسم دے شاعر نیں جہناں دے مقابلے وچ ایہہ بندہ ایک نکی جئی مچھی اے جہڑی ادب دے تالاب وچ کونیاں کھدریاں وچ چھپی پھردی اے۔۔ ایہہ پنجابی دا اک ادنیٰ جا سیوک اے جہڑا اپنے گھر دے اک کونے وچ کمپیوٹر رکھ کے ادب دی بڑے خلوص نال خدمت کرن دے جذبے نال راتیں دو دو بجے تک ایس نشے چہ مدہوش پیا رہندا آں۔ جد توں اوس نوں پنجابی بولی دے نشے دی عادت پئی اونہوں ہور کجھ وی نہیں سکھاوندا۔۔ ایہہ تے اردو محفلاں وچ وی جا کے پنجابی غزلاں سر نال سنا آوندا اے پاویں کسے دی سمجھ وچ آون یا نہ آون۔۔ ایہہ دیوانہ کہندا اے جے میں اپنی شکل نہیں بدل سکدا اپنا لہجہ نہیں بدل سکدا تے میں اپنی ماں بولی کیوں چھڈاں؟ کدیں کسی نے اپنی ماں وی چھڈی!۔۔۔

مینوں امید اے جے پنجابی بولی نال پیار کرن والے ایس کتاب نوں پڑھن گے۔۔ سمجھن گے۔۔ تے مینوں اپنی صلاح دین گے۔۔۔ رب راکھا

امجد مرزا امجد (لندن)

حمدیہ

حمد باری تعالیٰ

✿

میں حمد پیا بت گاواں ، سب رحمتاں تیریاں ربا
میں بھر بھر جھولی پاواں ، سب رحمتاں تیریاں ربا

توں روزی دیویں سب نوں بھانویں بُت پُوجن یا تینوں
میں لکھ لکھ شُکر گذاراں ، سب رحمتاں تیریاں ربا

توں پردہ پوش ہیں پردے سب دے عیب تے پاویں
میں بخشش لئی تُرلاواں ، سب رحمتاں تیریاں ربا

توں توبہ کریں قبول جے تاں شرم توں میں مرجاواں
بت جھولیاں میں پھیلاواں ، سب رحمتاں تیریاں ربا

مٹی دے اک ذرے توں ، تُوں بندے خوب بنائے
بندہ تیرا کہلاواں ، سب رحمتاں تیریاں ربا

حمد

کی رب دی شان بیان کراں جہڑا سارے جہان بنان والا
اکو اک ای اوہ کاتب تقدیر دا اے کون جمیا لیکھ مِٹان والا

خود پانودا پھُٹ کلیاں نوں فیر خود ای ملماں لان والا
پہلے آپ ای موت دا دُکھ دیوے فیر آپ ای خوشیاں وکھان والا

"کُن" کہہ کے پہلے تخلیق کردا اوسے نوں فیر مٹان والا
رنگ رنگ دی اے مخلوق اُس دی او ذوالجلال کہلان والا

لاالہ دا کس بھید پایا او دھرتی تے اسمان والا
کیتی پیدا مخلوق بے انت اُس نے جن انس تے فرشتے بنان والا

پالے کیڑیاں نوں او پتھراں چہ ذی روحاں نوں رزق پہچان والا
بھُکھ منگے نوں شاہ بنا دیندا حکم فقیری دا شاہ نوں سنان والا

میں ذور سی علم دی روشنی توں اِک اوہ سی چانن وکھان والا
سجدے کراں میں شکر گذاریاں دے او اے ہتھ قلم پھڑان والا

آیا جچ اے ادب شناسیاں دا میں امجدؔ ادیب کہلان والا
ربّ شاعری دا جد حکم دِتا مینوں یار منورؔ ملان والا

بے عمل ہاں تے بدکار ہاں میں تری مہر دا امیداوار ہاں میں
جھولی پادے اپنیاں رحمتاں ای بھاویں کِنا ای گنہ گار ہاں میں

پل پلا آندا اے میتوں یاد مولا ، یاد ماضی دی میتوں رُلاوندی اے
اپنے عملاں تے جدوں نگاہ کراں ، ہوندا اپنے آپ توں شرمسار ہاں میں

تیرا وعدہ اے اپنے بندیاں نوں جیہڑے کرن توبہ سچے نال دِل دے
پے کے سجدے میں ترفاں وانگ مچھلی ، تیری بخشش دا خواستگار ہاں میں

بھر دے کاسہ میرا گدائی والا ٹھاٹھاں ماردے اپنے سمندراں چوں
ناقص عقل تے ہاں علم ربا ، خالی ہتھ پھردا قلم کار ہاں میں

تینوں واسطہ تیری ای قلم دا اے جِس دی آپ قرآں چہ قسم کھادی
لاج میری قلم دی رکھ ربا ، تیری رحمت دا طلبگار ہاں میں

ابر رحمت دا پہلے وی وسدا سی ، امجد اج وی ہویا مایوس ناہیں
توں ای کریں سیراب زمیں دِل دی ترے کرم دا شکر گذار ہاں میں

توں ای مالک ایں ایہہ ای ایمان رکھاں
نال حمد دے تر زبان رکھاں

تیرے باجھ نہ ہور معبود کوئی
اِسے گل تے سدا دھیان رکھاں

ذکر تیرا ای رہے زبان اُتے
ورد دم دم میں یاسبحان رکھاں

سب توں اُچی مخلوق انسان تیری
چنگے مندے دی خود پہچان رکھاں

سدا بچدا رہواں بھیڑی بولیاں توں
نال ذکر دے پاک زبان رکھاں

گھر تیرے دے پھیرے میں لان لئی
تڑپ سینے دے اندر ہر آن رکھاں

تیرے قہر توں سدا میں ڈر کے
تیری رحمت دا سدا ارمان رکھاں

سچی گل آکھن دا نہ خوف ہووے
حق کہن دی قلم ، زبان رکھاں

جس پاسے شیطان دا راج ہووے
اُس پاسے نہ کدی دھیان رکھاں

جوہر قلم دے میں وکھاندا رہاں
سب توں وکھری ای طرزِ بیان رکھاں

وصل یار دا امجدؔ نصیب ہووے
آساں وچ نہ حُور و غلمان رکھاں

✿

ٹھاٹھاں مار دا بحر کدی سُکدا نہیں
تیرا ابرِ کرم کدی رُکدا نہیں

مُک جاندے نے دِن حیاتی والے
کرم تیرا تے کدی مُکدا نہیں

بھر جولیاں اوہنوں وی دیتا ایں
جہڑا در تیرے تے جُھکدا نہیں

مینہ رحمتاں دا سدا وَسدا رہے
بُوٹا مہر دا تیری کدی سُکدا نہیں

بسم اللہ توں جیہڑا وی شروع کریئے
اوہ کم تے کوئی وی ڈکدا نہیں

جتّاں منگیا اُس توں ودھ ملیا
توں دین توں کدی وی تھکدا نہیں

نہیں منگنا اسیں کسی ہور کولوں
تیرے بِنا تے کوئی دے سکدا نہیں

سو ماواں توں ودھ کے پیار دیویں
بندے اپنے تھیں کدی توں اُکدا نہیں

نعت رسولِ مقبولؐ

دل عشق نے بہت بے قرار کیتا
نعت نبیؐ دا جد وچار کیتا

اوہ اکھ نہ کدی بے نور ہوسی
طیبہ نگری دا جس دیدار کیتا

کدوں آوے بُلاوا مدینے دے لئی
میں دم دم دے نال انتظار کیتا

ہو گیا لباں تے اُس دا دُرود جاری
یادِ نبیؐ دی جد بیقرار کیتا

ویکھ ویکھ روضہ رجن اکھیاں نہ
اُوتھے رہن نوں دل اِصرار کیتا

ربّ راضی اے اوس تے جس بندے
نامِ نبیؐ تے گھر نثار کیتا

کراں میں وی تاں اُس نوں پیار امجد
جنہیں سوہنے نبیؐ نال ای پیار کیتا

پڑھدے نعت رسول پرند سارے ، پھُلاں کلیاں نے راہ سجا دِتے
ہر پاسے ای پھیلیا نُور اُس دا ، سارے جگ دے نھیرے مِٹا دِتے

سر تے رکھیا اے تاج سرداریاں دا ، پایا جامہ اے بشر نے نُور بھریا
نُور پھیلیا اے دونوں جہان اندر ، دیوے عِشق دے اوس جلا دِتے

نعرہ لا کے اوس توحید والا بُت شِرک دے چُورو چُورو کیتے
کیہڑی گناں ہُن کرم نوازیاں میں اوہناں جیون دے ڈھنگ سِکھا دِتے

اللہ تعالیٰ ہے عاشق تے خلق اُس دی، اُس دے عِشق دے وچ بے قرار ہوئی
ویکھاں باغاں چہ مست ہوا پھِر دی ایسے اُلفت دے جام پِلا دِتے

اُس دی مِثل دا ہور نہ کوئی ہویا ، اوہ نیارا سی سارے جہان کولوں
رب ایناں سی نبیؐ نوں پیار کردا ، اُسے لئی دو جہاں بنا دِتے

شہ زوراں دے توڑے سب زور اُس نے ، کمزوراں نوں سینے دے نال لایا
دے کے درس اوہ پیار محبتاں دا ، اُس نے آکڑے سر جھکا دِتے

ویکھ اپنی توں پہلے اوقات امجدؔ ، کیویں لکھیں گا نعت رسُولؐ دی توں
بجھ سکے نہ پوری اوہ اج تکر ، کھوہ سیاہی دے جنہاں مُکا دِتے

حمیدی

غزلاں

❁

پیار دے بھکھے اسیں وِچارے اُلفت دے بیمار
دینا کرے مخول اساں نوں آکھے کوئی بیکار

چیر کے دِل عاشق دا جھڑی ٹوٹے کرے ہزار
نظریں آوے پھُل دی پتی دو دھاری تلوار

بِگلی لکڑی وانگوں ڈِھجیے لوکی آکھن پیار
مِنتاں ترلے کر کے ملیئے سمجھن لوک وِگار

جتھے اپنا مُل پاندے نیں وِک جاندے نیں لوک
کھوٹے دِل وچ مارے چمکاں جِسماں دا بازار

ٹھوہاں تے ڈنگ مار کے امجدؔ اپنا پیار جتاوے
باہروں بندے پھُلاں ورگے اندروں تکھے خار

پھٹ دِلاں دے کلیاں ای میں سہہ جاواں
پیار کدی نہ کرنا ، ایہہ میں کہہ جاواں

دُکھ دی دُھپے تُردا تُردا تھک گیاہاں
سُکھ دی چھاں جے ملے کدرے بہہ جاواں

چُوس کے اپنے ہنجواں نوں میں رُوں واگوں
اِنا بھاری ہوئیاں نہ میں ڈھہہ جاواں

گِن گِن تارے راتاں لنگیاں ہجر دیاں
اس توں کیہڑا وڈا دُکھ جے سہہ جاواں

غیر وگانے چنگے مان جنہاں تے نہیں
کدی گلہ نہ کردے جے کُجھ کہہ جاواں

فیر کدی نہ پھیر کے مونہوں نوں مُڑ جائیں
جے تینوں میں دِل دی گل اج کہہ جاواں

خورے ایہہ ویلا نہ امجد ہتھ آوے
جھٹ گھڑی جے کول تیرے میں بہہ جاواں

عشق نشے وچ ڈولاں ، میں تاں کجھ نہ بولاں
اکھیاں مست نہ کھولاں ، میں تاں کجھ نہ بولاں

جاگ پئی تے لٹے جد سفنے مٹھے
ڈردیاں اکھ نہ کھولاں ، میں تاں کجھ نہ بولاں

گیت پریت دا گاندا گیا ہے چھڈ رُلاندا
مونہہ ہنجواں نال دھولاں ، میں تاں کجھ نہ بولاں

دِل وچ یار وسا کے بہہ گئے جندا لا کے
کدی نہ جندے کھولاں ، میں تاں کجھ نہ بولاں

اُلفت دا چنگیاڑا پایا ہور پواڑہ
دِل دی راکھ نہ پھولاں ، میں تاں کجھ نہ بولاں

مار کے طعنے ٹوکاں ، دل ہے چھلیا لوکاں
مونہہ اپنا نہ کھولاں ، میں تاں کجھ نہ بولاں

رُل گئی جندڑی میری کھل گئی انج ہنیری
ککھ گلیاں دے رولاں ، میں تاں کجھ نہ بولاں

امجد کِنج سُناواں ، دِل دا حال بھراواں
کیوں دُکھ میں پھولاں ، میں تاں کجھ نہ بولاں

ازلاں توں راہواں تکاں ، کجھ نہ بولاں میں
تھک گئیاں نے اکھاں ، کجھ نہ بولاں میں

لُک چاندے مُسکا کے باری اَولے اوہ
جھاتیاں مار میں تکاں ، کجھ نہ بولاں میں

گھُپ ہنھیرا رات تے تیریاں یاداں نے
دُکھ گئیاں نے اکھاں ، کجھ نہ بولاں میں

مُفت بری چہ پھڑ کے لے گیا پُتر نوں
کراں دُعا نہ تھکاں ، کجھ نہ بولاں میں

دِل جنگل چہ لبھاں یار گواچے نوں
ریت عشق دی پھکاں ، کجھ نہ بولاں میں

کر لوؤ مہنگا تیل ، ودھا لوؤ ٹیکساں نوں
ہور ودھن گئیاں بھکھاں ، کجھ نہ بولاں میں

اِکو اِک سی کوٹھہ مینہ نے ڈھاہ دِتا
اگوں پئیاں نے دُھپاں ، کجھ نہ بولاں میں

مَردے جاندے لوکی بھکھ توں پھاہ لا کے
لاشاں تکن رُکھاں ، کجھ نہ بولاں میں

بلی کھاوے قیمہ ، کتے بسکٹ کھان
بندے دے گھر بھکھاں ، کجھ نہ بولاں میں

امجد کس نے سُننی تیری اِتھے گل
دِل توں گھیریا دُکھاں ، کجھ نہ بولاں میں

دِل وانگ پھُلاں دے کھِل جاندا
جے توں ہی سانوں مِل جاندا

اسیں بھُکھے تیرے پیار دے ساں
جی لیندے جے توں مِل جاندا

اسیں تیرے دن تے رونا سی
توں اج جاندا یا کل جاندا

کیوں وکھری ڈھوک بنا بیٹھا
جے توں وی اساں وچ رَل جانا

کیوں کھِلر بھِلر رہندا ایں
اک پیار لڑی وچ رَل جاندا

جھٹ کول تیرے بہہ رو لیندے
اک بھار دِلاں توں ٹل جاندا

جے رکھ دیندا ہتھ سِر ساڈے
امجد وی پیار چہ پل جاندا

کدی ہنجو بن کے ٹپکدا اے دِل
کدی بن کے اگ بھڑکدا اے دِل

کدی چُپ کر جاندا اے خورے کیوں
فیر ہولے ہولے دھڑکدا اے دِل

فیر چھپن نال دی چھپدا نہیں
جد کلیاں وانگوں مہکدا اے دِل

تیرے مکھڑے نوں جد ویکھ لوے
چن بن کے فیر چمکدا اے دِل

جد پی لوے تیریاں اکھیاں توں
پیا نشے وچ فیر بہکدا اے دِل

تیرا گواچا امجدؔ نہیں لبھنا
کسے ہور دے سینے دھڑکدا اے دِل

سچی گل نوں دِل نال جوڑ رکھیں
خیال حُسن والے سدا موڑ رکھیں

اِس توں وی وڈا کیہہ کھوٹ ہوسی
مہر بھریا دِل ایہہ توڑ رکھیں

ساڈی ویکھ ترنخ تے بُر سجناں
خنجر اپنا ظلم دا موڑ رکھیں

اساں امن دے نال وفا کیتی
رُخ فِسق دا توں وی موڑ رکھیں

جیس بیڑی دا چپّو توں پھڑسیں
امجدؔ کدی اوہ بیڑی نہ بوڑ رکھیں

دل بخلی حاسد ہنکاری
ایہہ ملاقاتاں کِس کاری
نہ حرام حلال تمیز رہی
فیر دین زکاتاں کِس کاری
جد اپنے اندر بے عملی
غیراں دیاں باتاں کِس کاری
ہر بندہ بندے دا ویری
ایہہ اُچیاں ذاتاں کِس کاری
جس سو کے امجد دِن کڈھیا
اوہ جاگے راتاں کِس کاری

آکھے یار مُہاراں تاں موڑاں گے نہ
ٹُٹا وصل دا شیشہ تاں جوڑاں گے نہ

تیری یاد سدا اے سینے اندر
اُس یاد توں دِل نوں موڑاں گے نہ

بھاویں ملن گے تیرے توں لکھ سوہنے
ساتھ تیرا تے کدی وی چھوڑاں گے نہ

ایہہ عمر تاں ہجر چہ لنگ جاسی
در اوس محبوب دا چھوڑاں گے نہ

تیرے حُسن دی ہور مثال ناہیں
ہور مثل وی کوئی اساں لوڑاں گے نہ

سفنے اسیں جھیڑے رَل مل ویکھے
مونہہ انہاں توں کدی موڑاں گے نہ

امجد جیس دے نال اساں ٹر پیئے
دامن کدی وی اوس دا چھوڑاں گے نہ

❁

رات جائیاں والی
گھپ سیاھیاں والی
درد ونڈاون آئے
نیت بھائیاں والی
سب نوں دُودھ پلاوے
فطرت گائیاں والی
ٹوکاں نال بھری اے
شام شہنائیاں والی
ہجر نے گُھتی کیتا
شکل اے مائیاں والی
چنگا سی نہ ملدے
اوہ رات جدائیاں والی
راز توں رکھیں تیری
عادت نائیاں والی

ہوئی حالت اے غیر وچاریاں دی
اِک ویکھ کے جھلک نظاریاں دی

رہے بیٹھے اخیر زمین اُتے
فتح کر کے وِتی تاریاں دی

اُڑ جائے جے کندھ ترپڑ آلی
تد پیندی اے لوڑ سہاریاں دی

دھوکے اپنے دِل توں اساں کھا بیٹھے
جھولی بھری اے لال انگاریاں دی

پلے جو وی سی اساں گنوا بیٹھے
چھٹی صحبت ناں فیر وی ماڑیاں دی

ڈُب گیا وچ اوہ دریا امجد
جس کیتی نہ قدر کناریاں دی

جس کھٹ کے سب گنوا چھڈیا
فیر اوہ وپاری کس کاری

نہ رب لبھا نہ یار ملیا
ایہہ عمر گذاری کس کاری

نہ سُکھ دا ساہ نصیب ہویا
ایہہ دولت ساری کس کاری

جو ہوئی نہ فیر آباد کدی
اوہ اُچی ماڑی کس کاری

اوکھت تے جس مونہہ پھیر لیا
اُس یار دی یاری کس کاری

اسیں اپنا آپ گنوا بیٹھے
کیتی جان جے واری ، کس کاری

ہر فرض نوں جے پامال کیتا
فیر سُنت داڑھی کس کاری

جد جذبہ شہادت جاگ پوے
فیر جان پیاری کس کاری

چل امجد نوں آزما لویئے
فیر اُس دی یاری کس کاری

❁

سوہنے مُکھ تے لکھ غذاب ہوندے
جد عاشق بے حد حساب ہوندے

دنیا اپنی ہی اپنی وسا کے تے
دِل مِلن نوں کیوں بے تاب ہوندے

آیا جد وی تیرا خیال سانوں
اسیں ہنجواں دے وچ غرقاب ہوندے

کدی چاہیا نہ توں بدنام ہوویں
ورنہ مِلن دے کئی اسباب ہوندے

اساں پیار نوں قصہ نہ بن دتا
ساڈے نال بدنام جناب ہوندے

ایہہ جدائی نہ کدی طویل ہوندی
ساڈے ویری نہ تیرے احباب ہوندے

رب ولوں ناں بہتری جے ہندی
دُکھ ہجر دے کیویں شاداب ہوندے

آہ پہنچی اے ست اسمان امجدؔ
لیکھ ویری دے انج خراب ہوندے

❁

بھانویں کناں وی جان امیر آں میں
تیرے در دا اِک فقیر آں میں

اوس حُسن نوں کیویں میں بُھل جاواں
جہدی یاداں دا ہویا اسیر آں میں

جتھے حُسن تے عشق دا میل ہوندا
اوسے منزل دا اک رہ گیر آں میں

کوئی خواب اے میریاں نیندراں دا
اوس خواب دی خود تعبیر آں میں

کدی آکے امجدؔ آزاد کردے
کھڑا عشق دی پا زنجیر آں میں

٭

موت دا پٹکا سر توں لاہ لے
ٹھوٹھے وچ حیاتی پا لے

تیری آس لگائی بیٹھاں
کدی تے آ کے جھاتی پا لے

اونہاں دے ہتھوں ڈنگیا گیا
سب جنے یار حیاتی پا لے

چومصرعہ

طوطیاں وانگوں اکھیاں والے
کنج دے امجد ساتھی پا لے
کر مزدوری ٹٹ گئے پاسے
گھر وچ چٹے ہاتھی پا لے

٭

میرے ہاسیاں نوں آزماندا اے
اوہ غم دے تیر چلاندا اے

اوہ جس توں قبر پٹاندا اے
فیر اوسے نوں دفناندا اے

اوہ ہاری بازی جت لیندا
کوئی کھلیا قرض چکاندا اے

اوہ کسے غریب دا کھس کے تے
فیر لقمہ خود کھاندا اے

اوہ سڑدے بلدے اکھراں چہ
میری سوچ نوں اگاں لاندا اے

مری راہ وچ چکڑ ہنجواں دا
ہر راہی نوں تِلکاندا اے

ایہہ غزل اے درد بھری امجؔد
ہر شعر میرا تڑفاندا اے

کر جاندا سجے کجھ اشارت امجؔد
تیرے نال نہ ہوندی شرارت امجؔد

کلھا رہ گیا ایں جنہاں منزلاں دے وچ
توں آپے اوہ چاڑی عمارت امجؔد

سنگ چھڈ گئے جنہاں لئی جان ماری
کس کم دی اے تیری امارت امجؔد

سنگ بھیڑیاں دے جھوا نال ثریا
رہ سکی نہ اُس دی طہارت امجؔد

اکھاں رو رو کے انج بے نور ہوئیاں
تیری پڑھیے تاں رنج عبارت امجدؔ

قدم قدم تے لکھ بجھارتاں نیں
کون بجھے گا تیری بجھارت امجدؔ

جنہاں لئی توں اکھاں وچھائی رکھیاں
ویکھن نال اوہ تینوں حقارت امجدؔ

ویچ کے دین نوں کھاون والے
لوکی آکھن اللہ والے
مٹھیاں مٹھیاں گلاں کر دے
لئی کھلوتے زہر دے پیالے
یار نوں وی تے ویری نوں وی
ڈنگن سپ دو موہنہاں والے
پھردے پا محراباں متھے
جنہاں دے کرتوت نے کالے
موہنہاں تے لاحول نے پڑھدے
اندروں ایہ شیطان دے سالے
بچ کے رہنا امجدؔ مرزا
تیرے ہتھاں دے ایہہ پالے

گھر دیاں نیہاں سب ہل گئیاں
بھائیاں نے جد ونڈ پا دِتی

گھرِ لُٹ کے چوراں نے بھر
چور چور دی ڈنڈ پا دِتی

اُنہیں پیو دا حصہ منگ کے تے
بھائیاں دے دِل گنڈ پا دِتی

دِھی ماں لے گئی ، پُت پیو نوں
ایہ بڈھے ویلے ونڈ پا دِتی

میری کھونڈی بن کے پُتر نے
میرے سینے ٹھنڈ پا دِتی

سپاں وانگوں ڈنگدے لوکی
کولوں شوکدے لنگدے لوکی

کیوں نہ جیون دیندے لوکی
ہر شے کھسدے منگدے لوکی

راتیں سون نہ دیندے لوکی
رولا پاندے کھنگدے لوکی

جو لکھ دِتا رب نے میرا
میں لوکاں کیوں سوال کراں

اِک گراہ حلال کماں لئی
کئی دُھپاں دا لئی تھال پھراں

جنہاں نال نیں کھیل جوان ہویا
لئی یاداں سینے نال پھراں

تیرے وچھڑن دا دُکھ مار گیا
رو رو کے میں بے حال پھراں

کجھ پیڑاں تیری یاد دیاں
کجھ اپنے درداں نال پھراں

میتھوں نِکا سی پر وچھڑ گیا
ایہ سوال میں کس دے نال کراں

چُپ سادھ کے ویلا کڈھ امجد
کیوں دوجیاں نے بے حال کراں

مدتاں ہو گئیاں بھُلیاں اُس نوں کدھر اے میرا ڈیرا
آیا سی مِلن گوانڈن نوں ، تاں لگ گیا پہ میرا

تو جاناں سی تے جا جترا اسیں ایویں آساں لائیاں
سانوں دس دِتا ترے یاراں جو ہے کم پرانا تیرا

اسی ڈنگے گئے کئی واری اپنے سجناں توں ڈاہڈے
ایہ دوش اے ساڈی قسمت دا تاں لوویے فیر کیوں تیرا

کدی بھُل کے جھاتی مار لیندوں میرے بوہے ویکھے بھالے سن
مجبور تینوں دل شید کرے ، تے بدل جائی دِل تیرا

ایہہ ساڈے دِل دی سادگی اے اسیں وصل امیداں لا بیٹھے
دِلی رشتے امجدؔ عجیب ہندے دِل ڈیکے تینوں میرا

پہلے تے کجھ ہور کہیا سی ہن کہنا ایں ہور
اگلی پچھلی گل تے بولیں پہلے کریں توں غور

کردا پھرنا ایں لکھ تدبیراں پر چلے نہ تیرا زور
لکھی ہوئی کدی نہ بدلے چتا کریں توں غور

لکھاں واعظ مُلاں دے سن لے پڑھ لے ڈھیر کتاباں
بھاویں سمجھ لگاماں اس دیاں نفس بڑا مونہہ زور

دن دہاڑے ڈاکے پیندے گلی گلی وچ خون
کنج سُنے کوئی آہ کسے دی ہر پاسے کھپ شور

ہر بندے دی اپنی قیمت وِکدا ہر کوئی مول
بے مُل رہیا امجدؔ لوکاں مُل پایا کجھ ہور

❁

اج ادھی صدی لنگھائی
مینوں فیر وی عقل نہ آئی

جس وہیڑے کندھ چڑھائی
اوہ میرا سی ماں جائی

ہر کم چہ کیڑے کڈھے
ایہ سس نوں سمجھ نہ آئی

جس خاطر وچھڑے ماپے
اوہ نکل پیا ہرجائی

توں کنج نمازاں پڑھیاں
تیری اِک وی کم نہ آئی

توں ساری عمر کمایا
اور بِکھے گئی کمائی

توں فیض وی کیویں پاندا
تیری بُریاں نال اشنائی

جد عشق دی سُولی چڑھیا
تد بنیا درد دوائی

جیدا بوجھا بھاری امجد
اج اُونہے عزت پائی

بت تلی اُتے جان رکھیں
دِل دیس اُتے قربان رکھیں

ایہہ پینڈے اوکھے ملے نیں
ہولا بھر تے سامان رکھیں

دشمن نیں چار چفیرے ای
پکی توں آپ پچھان رکھیں

کل کی ہووے کجھ خبر نہیں
پر کل دا خوب دھیان رکھیں

بنھ پلے جو کجھ بھنا ای
ہتھ پاویں ٹُکا نان رکھیں

جو گھر دی عزت بنیا اے
اس بندے دا وی مان رکھیں

ایہہ جیون سفر اے جنگل دا
توں ہتھ وچ تیر کمان رکھیں

اِک ہور عدالت اُچی اے
اس دا ہی خاص دھیان رکھیں

امجد تاں سدا توں تیرا اے
توں یاد ایہہ میری جان رکھیں

ساڈے پیار دی تینوں تھوڑ نہیں
تینوں کہن وی کوئی لوڑ نہیں

پردیس دے کلّے جنگل وچ
تیری یاد بنا کجھ ہور نہیں

دکھ سہ کے تیرے ہجر دے وی
اسیں پایا کجھ وی شور نہیں

خود دُکھ دی اگ وچ بلدے رہے
کدی کیتا جگ نوں بور نہیں

سی سودا پیار محبت دا
چل سکدا کوئی زور نہیں

دِل لُٹ کے جیہڑا لے جائے
اوہ ہوندا فر وی چور نہیں

جس نے وی امجد نوں لٹیا
اوہ اپنا سی کوئی ہور نہیں

ہر ویلے اوہ دِل نوں دکھائے جاندے نیں
فیر وی اوہ سانوں یاد آئے جاندے نیں

ایہ عالم مستی دا تیرے آون تے ہے
ایسے ویلے تے پھُل کھلائی جاندے نیں

دل دے ٹُٹن تے اکھ نہ گلی ہوئی
ہمدیاں وی تے اتھرو برسائے جاندے نیں

یاد تیری نوں دل دی دھڑکن بنایا اے
ساڈے جئے وی یاد آئے جاندے نیں

میرے ہاسیاں تے ہرگز نہ جا امجد
ہس ہس کے وی ہنجو چھپائی جاندے نیں

جے توں جھٹ گھڑی لئی ساڈے کول کدی رُک جانا سی
روز روز دا رونا ساڈے دِل دا مُک جانا سی

دِل دے بھانڈے نوں میں کنج سنبھال کے رکھدا رہندا
اِنہیں اک دن آپے ای تے ہولے جئے تِرک جانا سی

مُٹھاں بھر بھر ونڈیاں میں تے پیار دی جھولی توں
کد تک پوری پیندی اک دن اوہنیں وی مُک جانا سی

بے قدری تے چھل چھل میں وی لہو دی اتھرو رویا
کیویں سہنداں باد بخیلی ، سکلے وانگوں سُک جانا سی

میرے وانگوں توں وی جنگل ڈیرے لائے ہوندے
پیار دی خاطر امجد میں وی آ کے جھک جانا سی

ترے وصل ترے تے شاد سی ہونا
نہ ہوندا اوہ برباد سی ہونا

دب کے میت میری زمیں وچ
ہور مزار آباد سی ہونا

اُجڑیا جو وی تیرے ہتھوں
اس نے کی آباد سی ہونا

سونے دے پنجرے دا قیدی
اُس نے کیہہ آزاد سی ہونا

چیر کے پتھر نہر کیوں وگدی
کُھنڈا تیسہ ہتھ فرہاد سی ہونا

نال دعا جے ماں دی ہوندی
کدی نہ اینج برباد سی ہونا

رکھدا جے ایمان خدا تے
نہ امجد ناشاد سی ہونا

❁

جد جنگل دے وچ رات ہوئی
تے رستے وچ برسات ہوئی

ہنجواں دیاں جھڑیاں لگ گئیاں
اُس نال میری بات ہوئی

سنیا ایں اُس نے آنا اے
ہر رات میری شبرات ہوئی

میں چاک گریباں ہو بیٹھا
کی حالت ایہہ دن رات ہوئی

ہری رہواں دے وچ کنڈڑے نیں
کی پھلاں دی سوغات ہوئی

اوہ کدی نہ مینوں بھل سکدی
جو پہلی سی ملاقات ہوئی

میں ساری راتیں بھجدا ریا
تیری اکھاں دی برسات ہوئی

❁

ٹھنڈی چھاں دا بُوٹا پٹ کے تے
اوہدے بوہے باریاں بنائیاں نے

اندروں باہروں لا کے جندرے
چویں پاسے کندھاں چڑھائیاں نے

ڈر چھپ کے اونہاں منافقاں تھیں
لائیاں جنہاں پیار دی پھائیاں نے

اُنہاں سنگیاں دے سنگ دا فیدہ
جنہاں کدی نہ توڑ نبھائیاں نے

مومن ڈنگیا نہ جائے دوجی واری
فیر کاہدے امیداں لائیاں نے

اوہدا وڈا جرم غریب ہونا
لوگاں دتیاں جھوٹ گوائیاں نے

تو لُک چھپ امجدؔ دن کڈھ لے
تیریاں کیتیاں سب بھلائیاں نے

ڈھٹھے نوں گاں ودھ کے چا لے
اپنے سینے نا وی لا لے
اوکھے پینڈے ، گھُپ ہنھیرا
سانوں وی توں نال رلا لے
ٹھُڈا کھا کے ڈھہ نہ جائیں
کسے نوں اپنا ہتھ پھڑا لے
ایس گناہ وی نگری توں
کدی توں اپنا آپ بچا لے
سچے لوکی پھائیاں چڑھدے
بُلھاں نوں توں جندرے لا لے
جہڑا مرن دا دعوئی کردا سی
کدی اس نوں وی ازما لے
زہر زُلف دا مُکدا ناہیں
امجد پاویں فیر ڈنگا لے

پنڈ عیباں گنہاں دی چائی پھردے آں
محراب وی متھے سجائی پھردے آں

جس گل تے روکاں وی لائی رکھیاں
اوہ گل وی آپ سنائی پھردے آں

اساں کلموئے کلبوت اُتے
نویاں کلیاں کرائی پھردے آں

ہر چہرے دے اُتے دوجے چہرے
کنّے اساں سجائی پھردے آں

اسی اپنی اوکاں چوکاں نوں
دوجے دے سر لائی پھردے آں

مونہوں کلمہ وی حق دا جاری ہے
کچھے چھرا وی دبائی پھردے آں

درس امجد نوں چپ دا دے کے تے
آپوں رولا وی پائی پھردے آں

جتھے حُسن دے کاروبار ہوندے
اُتھے جسماں دے بازار ہوندے

رب کرے ایہہ جسم وی صاف رہوے
بت لیڑے نئیں داغدار ہوندے

جہڑے راتیں بھکھے ای سو جاندے
اوہ نیک تے ایماندار ہوندے

گھٹ ناپ تول کے ونڈن والے
اوہی وڈے ساہوکار ہوندے

جیہاں لُک چھپ کے سب عمر کٹی
فیر اوہی نے جاندار ہوندے

سب بھنڈ مراسی تے کنجر
اج کل ایہو فنکار ہوندے

جیتھے نقلی ، اصلی بن وکدے
اوہ وسدے اج بازار ہوندے

جد کرے اصول دی گل امجدؔ
فِر مٹھے ترے کاروبار ہوندے

دِل ویکھے جے ستم زمانیاں دا
فِر سمجھے گا کرم زمانیاں دا

دُکھ سہہ کے وی مُسکاندے رہے
جیہاں رکھنا سی بھرم زمانیاں دا

ویکھ کے میریاں ہنجواں نوں
دِل ہویا نہ نرم زمانیاں دا

نہ پیار دے مُجرم نوں معاف کرے
ایہہ ریہا اے دھرم زمانیاں دا

جیہاں ہاتھی دند سجا رکھے
ہویا انہاں تے کرم زمانیاں دا

میں کچے گھڑے تے آجاندی جے پار بلاندا اِک واری
میں تھل دی اگ وی سہہ جاندی جے نال اوہ آندا اِک واری

ایہہ پھلاں ورگی جند میری توں کنڈیاں وِچ اے رول دِتی
میں کھڑدی پھل دے وانگ جے مٹھڑے بول سناندا اِک وای

توں لُک لُک میتوں وہندا سیں تینوں کیہہ سی ایڈی مجبوری
اوہ کون سی روکن ٹوکن لئی جے کول توں بہندا اِک واری

ہُن توں وی کلیاں روویں گا تے میں وی بہہ کرلاواں گی
جد ویلا سی توں اُس ویلے گل دل دی کہندا اِک واری

میں کدی وی ڈولی نہ چڑھدی بانہہ پھڑ کے امجدؔ جی میری
اکھاں وچ اکھاں پا کے توں جے پیار جتاندا اِک واری

چنگی گل نوں کہنا ضروری اے
نہیں تے چُپ رہنا ضروری اے

جہڑا دِل دی کتاب تے لکھیا اے
اوہ یار نوں کہنا ضروری اے

ایہہ ریت وفا دی ہجر دے وِچ
ہس ہس کے سہنا ضروری اے

جتھے سوچ تے پہرے لگ جاون
اوتھے چُپ رہنا ضروری اے

جے فیض بزرگاں تھیں پانا اے
جھٹ گھڑی لئی بہنا ضروری اے

جتھے شراب دی مستی ہو جاندی اے
اوتھے عزت سستی ہو جاندی اے

جتھے دل دا قرار مِل جائے
اوتھے آباد بستی ہو جاندی اے

تیریاں اکھاں وچ جد ویکھاں میں
خورے کیوں مستی ہو جاندی اے

سپاں دی بستی وچ رہ کے
موت دی سستی ہو جاندی اے

جنہوں پیو دا پیسہ مل جائے
اوہدی اُچی ہستی ہو جاندی اے

تیری جھولی چہ پیار اے خار نہیں
بنیں عملی ، غازی گفتار نہیں

مینوں بھروسہ اج وی پیار تے ہے
ہتھ تیرے وانگوں تلوار نہیں

کیوں پئی ویلے دی زنجیر تینوں
جے ویلے دی رفتار نہیں

کھودے رہن دل وچ ہکل ترے
آلیں عشق دے وچ گرفتار نہیں

بدل وانگوں ہر تھاں وسدا روئیں
ہوویں امجد جیا گنہگار نہیں

دین پھیلاناں کم جنہاں دا ، روکا لا کے خوش ہوندے نیں
چند ٹکیاں دی خاطر بھیڑے دین وکا کے خوش ہوندے نیں

اکھ مچولی کھیڈ کے ظالم اپنیاں تقدیراں نال
اج زوراں دے نشے تھیں سانوں او ستا کے خوش ہوندے نیں

جیسا کریئے ویسا بھریئے کون دسے سودائیاں نوں
اپنے شیشے دے کوٹھے وچ سنگ سجا کے خوش ہوندے نیں

پھکل بوٹے سی کم جنہاں دا ، اگ لاون تے ٹلے نیں
اپنی جھوٹی آن دی خاطر شہر جلا کے خوش ہوندے نیں

اپنے دیس دی حالت ویکھاں اتھرو ڈُل ڈُل پیندے نیں
دِل بھلان نوں کہندے امجد اوتھے جا کے خوش ہوندے نیں

کوئی کی جانے میں عشق چہ کنج ناکام ہویا
ہجر وی کٹی تے مفت وچ بدنام ہویا

وصل توں پیاری سی سانوں عزت تیری
مونہہ سیتا اپنا تے بے زبان ہویا

اپنا کہہ کے جنہاں تے سی مان کیتا
بن گئے ویری اج جہان حیران ہویا

میری غربت دے مارن طعنے اوہ
ایسی ٹکی سوچ تے پشیمان ہویا

جتھے ہوندا خون عزت والیاں دا
اوتھے ازل توں پیار قربان ہویا

جس تے ودیا ظلم کمینے لوگاں دا
اُس تے رب سدا مہربان ہویا

جُجھ تے ویاا لگدا اے حساباں تے
فیر امجد ویکھیں کنج میزان ہویا

پینڈا توں انج مکا لیندا
سانوں وی نال رلا لیندا

نہ ٹھوکر کھا کے ڈھیہ جاویں
کھڑیاں نوں بانہہ پھڑا لیندا

سچے ہی پھائیاں چڑھدے نیں
ہوٹھاں نوں تالے لا لیندا

اس میلے نے فیر نہیں لگنا
کجھ توں وی جھولی پا لیندا

راہ دے وچ گھپ ہنیرا ہے
کوئی دیوا نال ہی چا لیندا

کر فکر نہ ڈھلیاں بیراں دی
ڈھلیاں نوں جھولی پا لیندا

کل اونہاں دی واری آجائے گی
ایہہ بالاں نوں سمجھا لیندا

آزاد نظماں

فیر میں سُتا ریا!

فجر دی نویں نویں لو وِچ
مُلاں دی آذان تے کُکڑاں دیاں بانگاں
اکھ میری کھل گئی
باہر تارے پیا ویکھنا
کمرے دی باری وچوں
ادھا ستیا ادھا جاگدا
شہر دی مسیتی دے منارے پیا ویکھنا
محلے دی گلی چوں بڈھے بڈھے لوکی
ہولے ہولے کھنگدے
ٹری جاندے مسیتی ول
کھونڈیاں دے لئے سہارے پیا ویکھنا
بند کیتا باری نوں
میٹ لیاں اکھیاں
فیر میں سو گیا
خاباں وِچ کھو گیا
مُلاں دی واجاں کُکڑاں دیاں بانگاں

دُور دُور ہوندیاں گئیاں
اندر دے شیطان نے
سرہانے میرے بہہ کے
دل وچ لہہ کے
لوری مینوں دیندا رہیا
ہولے ہولے کہندا اگیا
ہالیں بہتا ویلا اے
تیرے بڈھے ہون دا
فجری نہ سون دا
ہن توں سو جا
خاباں وچ کھو جا
اوہدی گل من کے
فیر میں سو گیا
خاباں وچ کھو گیا

مینوں ڈر لگدا اے

مینوں ڈر لگدا اے
اخباراں دے پنیاں توں
جہڑے لہو نال لکھے جاندے نے
اُنہاں نوں پڑھ کے ہن
مینوں ڈر لگدا اے

دل کھاندیاں سپاں وانگوں
ہتھ دیاں میرے لکیراں توں
اُٹھ گیا میرا بھروسہ ہن
اِنہاں سادھو پیر فقیراں توں
دین دے ناں توں دھوکہ دیون
سدھے سادھے لوکاں نوں
کون مارے گا آ کے ہن
لہو پیندیاں جوکاں نوں
اِنہاں وِچ رہ کے ہن
مینوں ڈر لگدا اے!

خورے کیوں؟

دیو انہوں مرچاں دی دھونی
ایہہ جن بڑا ظالم چمبڑیا اس نوں
ایہہ چیکاں اس جن دیاں نیں
تسی فکر نہ کرنا!
اس جن نے پیر دے ہتھوں مرنا
بوہے باریاں بند کر کے
چلہ کٹیا کئی راتاں نوں
جوان کڑی سی سہہ نہ سکی
پیر دیاں کراماتاں نوں
بڈھے ماپے جیندے مر گئے
پیر ہوراں دی جیب نوں بھر گئے
کیڈی بھیڑی گوی اے جی
ماپیاں نال سی اوہ کُڑی
اینی چھیتی
خورے کیوں؟
جن دے نال اوہ آپ وی مر گئی

اوکھے پینڈے!

لمبا سفر سی، گھُپ ہنیرا
بوہت اوکھا سی پینڈا میرا
تیری یاد دی انگلی پھڑ کے
راتیں ٹریا، ہویا سویرا
کدیں نہ بھُلیا مکھڑا تیرا
تیری دعاواں پدھری راہواں
اُس نوں میں کنج چھوڑ کے جاواں
پردیس دی تتی دُھپے دے وچ
تیری جھولی دیاں ٹھنڈیاں چھاواں
میں کنج بھُل جاواں؟
اج بہہ کے لوکاں نوں میں
تیرے پیار دے گیت سناواں
چمکن تیری یاد دے تارے
ہن تے میری سوہنیے مائے
اوکھے پینڈے لنگ گئے سارے!

میں تھک گئیاں آں

ساری حیاتی تیرے اگے میں جھوٹ بولیا
لوکاں دتیاں بھر بھر بھکاں
تیرے لیئے میں گھٹ تولیا
یاد کسے دی آندی سی
ناں تیرا میں لیندی سی
کلبوت میں تینوں دے رکھیا
ساہ ہور دے ناں دالیندی سی
اسے وچ ہی لنگ گئی حیاتی
کسی دی یاد نوں سینے لا کے
جاگی ساری ساری راتی
ہن کجھ سوچ ایہہ آندی اے
مینوں بڑا رلاندی اے
حیاتی دے ایہہ جھوٹے پینڈے
ٹُر ٹُر کے میں تھک گئیاں آں
اپنے آپ نوں دھوکہ دیندے
ہن تے میں ہک گئیاں آں
میں تھک گئیاں آں

ہن کیہہ ہونا اے !

گھر توں سی جد ٹریا تے ادھی رات سی
گھر والیاں نال اوہ آخری ملاقات سی
پہنچ پردیس میں دھکے کھاندا رہیا
دن راتیں میں پیسے کماندا رہیا
بھُل گیا میں اپنے بو بیاں نوں
اپنیاں نوں چھڈ کے
لوگاں دا میں ہوگیا
بڈھے ویلے اج میں
راہواں وچ کھو گیا
دھیاں پُتر وی گل نہیں من دے
میرا انگ انگ وکھرا ہو گیا
سوچاں وچ بہہ گیا
اکلا میں رہ گیا
نہ اِتھے
نہ ای اوتھے
کوئی وی نہ رہ گیا

تھک کے میں فیر بھئو نجے ای بہہ گیا
چُپ کر کے ہر سٹ نوں میں سہہ گیا
چالہی ورھے لنگ گئے ہن کی ہونا اے!
اکھیاں میٹ کے نھیرے دے وچ
کلھے بہہ کے رونا اے

میں کس امید تے جیواں!

میرے سینے بلدے بھانبڑ
میرا لوواں لوواں سڑدا بلدا
میں کیویں سہواں
میں کس امید تے جیواں

اوہ بچیاں نوں بچاون خود سینے گولیاں کھاون
بھکھے پیاسے لوکی
اک اک بوند دی خاطر
عزتاں دی قربانی دیون
ہر ظلم نوں سہندے جاون
مونہوں نوں لگا پیالہ ڈھہ کے مکا
میں کیویں پیواں
میں کس امید تے جیواں؟

ابا کدی نہ ڈِٹھا!

میں وی تینوں ویکھیا نہیں
توں وی مینوں ویکھیا نہیں
فیر وی میرے دل دے وچ
تیریاں یاداں نے
تیریاں ای خاباں نے
چلا گیا توں
میرے آن توں پہلے
کاش میں آ جاندا
تیرے جان توں پہلے
کیڈا عجب ایہہ کھیل ساڈی تقدیراں نال
کسے دا زور نہیں چلدا فیر تدبیراں نال
توں تے جا ستا ایں مٹھی نیند او بابو!
میں تے ساری حیاتی بہہ کے
کلیاں رُوواں گا آپوں
سناں جدناں پیارا لگے کناں نوں مٹھا
ابا ابا کر دا رُوواں، ابا کدی نہ ڈِٹھا

یاداں!

ابا صبح ہئی چلا جاندا سی
وڈا جا کے ریڑھی توں دہی بھلے کھاندا سی
نکا کوٹھے چڑھ گڈیاں اڈاندا سی
میں بے بے دی جھولی وچ جا بہندا سی
لکھاں میل دور گھر توں ہن بہہ کے
راتیں دیاڑی پواڑے ہن سہہ کے
ابا، بے بے، وڈا، نکا بہت یاد آندے نیں
دیاڑی دوو دواری فیر مینوں رواندے نیں
مینوں ای سی ای شوق ولائت آن دا
انہاں لئی بہتے جئے پیسے کمان دا
پیسیاں دی بوریاں تے ہن سب بہہ گئے
جہڑے آئے ولائت
اوہ ولائت جوگے رہ گئے

❁ ❁ ❁

نظماں

ماں دا خط

رو رو کے نہ سُکدے اتھرو ، دُکھ نے لہو سُکایا اے
او کیویں مُسکائے جس نوں موتاں مار مُکایا اے
ٹردی پھردی لاش اے اُس ، اس دھرتی دے سینے تے
جس نے اپنے ہتھیں اپنے پُتر نوں دفنایا اے

ٹُردیاں ٹُردیاں نال اُنہاں دے ، خورے کیوں میں بہہ گئی آں
سجاں نوں ٹور کے آپوں ادھے راہ وچ رہ گئی آں
پتّاں نے ادھ مویا کیتا ، ہڈیاں چورو چور ہویاں
اللہ ای جانے انیاں سٹاں خورے کیویں سہہ گئی آں

نِکیاں دے ہتھیں وڈے ٹُردے ایہو ریت پرانی سی
نِکے وڈے ٹُر گئے سارے پچھے جان نمانی سی
غماں دی مٹی چہ رُلدی پھراں اُنہاں دیا قبراں تے
کوئی ہانی کوئی وڈے نِکے کنیاں تے شِینہ جوانی سی

مردیاں نال کوئی نہ مردا مَر مَر جینا پیندا اے
پھٹ کے لیراں ہو جائے سینہ ، فیر وی سینا پیندا اے
چا کے پنڈ دُکھاں دی بھاری ، جیون والیاں راہواں تے
حیاتی دے اِس کوڑے گھُٹ نوں کلیاں پینا پیندا اے

دُکھ کھیاں نیں روندیاں اکھیاں دِل ڈُب ڈُب جاندا اے
امجدؔ بہہ پردیس ہنیرے رو رو گیت سناندا اے
کوئی تے کھولے اُس دے وانگوں دِل دِیاں بند کتاباں نوں
تے کوئی بیٹھا میرے وانگوں سینے درد چھپاندا اے

مامے عزیز الرحمٰن دی وفات تے خط

آپا☆ میریئے ترے دُکھ تے میں وی نیر بہاواں
دُور گھروں پردیس اِچ بہہ کے کلھلیاں میں کُرلاواں

اپنے بچیاں دا پیارا پیو تیرے سر دا تاج
میری ماں دا نکا بھائی میرا پیارا ماواں

چُپ چپیتا رہیا حیاتی تے ٹریا چُپ چپیتی
ہالیں تے سی لوڑ اُنہاں دی کیڈی تاول کیتی

کدیں تے او اپنے قاسم دی جنج چڑھا کے جاندا
اُنہی دیر امریکہ توں اوہدا ذکی وی آجاندا

ایہہ خوشیاں ویکھے گا اوہ، ایہہ نہ سی وچ نصیباں
ڈھل گئیاں خشیاں خالی پلاّ رہ گیا وانگ غریباں

آنسی دے وچھوڑے دا غم کدی نہ سی اوہ بھلیا
صبر دا پر کوئی انت نہیں سی اِک اتھرو نہ ڈُلیا

اندرو اندر کھردا رہیا مُٹھ کلیجے پیندی
لگا بُوٹا پٹیا جائے اوہ جا فیر خالی رہندی

☆ ماں نے گھراں چھوٹی نوں آپا کہہ کے بلاندے نیں

اوہ مسکین شریف نمازی لوکی دین گواہی
ایہو جئے بندے نوں روندی ساری عمر خدائی

موت دا دن مقرر ہویا اپنے اپنے ویلے
ہر کسی نے ٹر جانا اے چھڈ کے ایہ سب میلے

کوئی اگے کوئی پچھے اپنی اپنی واری
ہر کوئی ٹر جائے گا آخر چھوڑ کے دنیا پیاری

اساں توں اوہ چنگے جیہڑے سُکی بِنی کھا کے
پر دُکھ سُکھ تے ہر دوجے نوں اپنے سینے لا کے

اک دوجے دا دُکھ سکھ سی اوہ بہہ کے کول ونڈاندے
میرے جئے پردیس اِچ کلیاں اتھرو نت وگاندے

انج کیوں ہوندا اے!

نِکا وڈا اج کل ہر پاسے روندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

وسے مینہ تے کجھ لوکی خوشیاں مناندے نیں
کجھ لوکاں دے پر کوٹھے ڈھہہ جاندے نیں
اِک لئی رحمت اے تے دوجے لئی عذاب اے
نہ وسے جے کر مینہ فیر دعا کراندے نیں

ہر واری کیوں میرا کوٹھہ پیا چوندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

دس رِبا کیوں ایتھے اِنی اُچی بولی اے
بولدے نیں لوکی جیویں بولی نہیں گولی اے
اِک دوجے دا دُکھ سُکھ اُنہاں کی ونڈنا
اکھر نیں جیویں کسے توپ جا کے کھولی اے

ہسدا اے گھٹ بندہ بہتا پیا روندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

لِسے تے کمزور نوں ہی ڈاہڈا پیا ماردا
بندے نوں ہی ہر تھاں بندہ پیا ماردا
کسے نوں وی نہیں سوچ بُھکھ نوں مثان دی
رجیا ہی دوجیاں نوں بُھکھا پیا ماردا

ہر کوئی دوجے لئی کنڈے پیا بوندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

کوٹھی دے اندر کتا بسکٹ کھاندا اے
جھگی دے اندر اک بُھکھا مر جاندا اے
بلی جو امیر دی اے قیمہ پئی کھاندی اے
گھر چہ غریباں دے چلھا بُجھ جاندا اے

بندہ تیرا رات نوں بُھکھا سو جاندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

ونڈ ایہہ ولاں کہنے کیویں پائی اے
کیویں ہویا دشمن بھائی دا ہی بھائی اے
وکھو وکھ کر کے مسیتاں ونڈ لئیاں نیں
مُلاں نے مُلاں پچھے ڈانگ کیوں چائی اے
راتیں ایہہ سوچ سوچ امجد نہ سوندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

گرجیاں دے وچ ہتھ بنے مر جاندے نیں
مندراں مسیتاں وچ گولیاں وی کھاندے نیں
کوئی امام باڑہ گردوارہ وی نہیں بچیا
موٹر سائیکل آ کے نمازی بھن جاندے نیں
تیرے ہر گھر وچوں لہو کیوں چوندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

ہر وڈا نِکا پیا بھڑکاں ماردا
کار والا فُردیاں نوں سڑکاں تے ماردا
ہر بندہ چاقو چھری گن لئی پھردا
نکی جئی گل تے بے ڈھڈ پیا پھاڑدا
ساہ کوئی سُکھ والا کسے نوں نہ آندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

کتھے چھپاں کوئی مینوں جا نہیں ملدی
کس نوں سناواں جا کے گل میں دل دی
ہر کوئی اتھے ہلے گواچے واگوں پھردا
سر نوں چھپان لئی نہیں جے جاہ ملدی
اسے لئی امجد ہر ویلے روندا اے
اللہ میاں دس مینوں انج کیوں ہوندا اے

اوویلایادآنداا ے

اکھاں مَلدیاں مَلدیاں اُٹھدے ساں
کدی روندے تے کدی ہسدے ساں
ماں زورا زوری نواندی سی
متھا چُم چُم واری جاندی سی
باؤ بچہ بنا کے سینے نال
گھٹ گھٹ چھیاں پاندی سی
دیسی گھی دی چُوری کٹ کے
ہتھیں اپنے فیر کھلاندی سی
دِل نوں بڑا تڑپاندا اے
اوہ ویلا جد یاد آندا اے

سکولے جد جان لگ پئے
ہر پاسوں ماراں کھان لگ پئے
روندے روندے جاندے ساں
تھکے ٹٹے آندے ساں
گھر آندیاں ٹٹو بنا دیندی
کوئی نِکا ماں چوا دیندی
دن لنگ گئے اوہ ہوا بن کے
دکھی دل دی اوہ صدا بن کے
خورے امجد کیوں رو پیندا اے
اوہ ویلا جد یاد آندا اے

جدوں تھوڑی ہوش مندی آئی
کجھ ماسہ جنی عقلمندی آئی
اِک بھیڑے دشمن حاسد پاروں
انج روزی دے وچ تنگی آئی
گھروں فیر بے گھر ہوگئے
لگے بوٹے بے جڑ ہو گئے

اپنے فرضوں جے مجبور ہویا
اپنے بھین بھراں توں دُور ہویا
دِل سوچ سوچ کُرلاندا اے
جد اوہ ویلا یاد آندا اے

پردیس نے مالا مال کیتا
پر اندروں بھیڑا حال کیتا
نکیاں بھیناں بھراواں دی
یاداں نے فیر بے حال کیتا
کئی سنگی ساتھی وِکھر گئے
کئی حرصاں والے وچھڑ گئے
دُکھ اونہاں دا ہن رلاندا اے
جد اوہ ویلا یاد آندا اے

کنے ورھے ہن جیاں گے
انہاں لیراں نوں کنج سیاں گے

جہڑی اولاد اتھے جوان ہوئی
اوہ ساڈے توں انجان ہوئی
نہ اگے دی نہ پچھے دی
پردیساں وچ گمنام ہوئی
ایہہ کہانی اس دن مک جائے گی
ساڈے ساہ دی جد شام ہوئی
دِل لہو لہو ہو جاندا اے
جد اوہ ویلا یاد آندا اے
مینوں بڑا ای تڑپاندا اے
جد اوہ ویلا یاد آندا اے

چُپ چاپ ٹُر گئے!

ہس کھیڈ کے ویلا لگاؤن والے
چُپ چاپ سُتے مونہہ موڑ ٹُر گئے
جیہڑے دکھاں سُکھاں دے سن سانجھے
اج مٹی دی چادر اوہ اوڑھ ٹُر گئے

حشر تک نہ اوہ ہُن اکھ کھولن
مٹھی نیندرے اوہ تے سون ٹُر گئے
چھٹی اُنہاں دی جان جھمیلیاں توں
جھوٹی دنیا توں سچے جہاں ٹُر گئے

جان والے تے ہوئے سکھی سیاپیاں توں
بندے رب دے جا رب نوں مل گئے
ساڈے پرانے پھٹ نہ مولے سن
پنجے موت دے چند نوں فیر چھل گئے

نہ مُکے گا درد وچھوڑیاں دا
ماپے بھین بھرا تے یار چھڈ گئے
ساری حیاتی جنہاں لئی جان ماری
بیوی بچے تے گھر بار چھڈ گئے

کی مُکدی نہیں جان والیاں دی
گھاٹے عمراں لئی اوہ پا گئے نیں
ہسدیاں ہسدیاں تے ٹُر گئے اوہ آپوں
گل عمراں دا رونا سانوں لا گئے نیں

دُکھ بُھلدا نہیں شینہہ جواناں دا
سہیلؔ جوادؔ تے ویر جو پیارے سن
کسے سر دا سی اوہ تاج امجدؔ
اپنے بچیاں لئی واحد سہارے سن

جام صبر دا پی کے ہوئے صابر
سوائے صبر دے کوئی وی چارہ نہ سی
تینوں اکھ دا سرمہ بنائی پھردے
تیتھوں ودھ ہور کوئی پیارا نہ سی

اللہ صبر دی ہمت دئے سب نوں
بندہ ہور تے کجھ کر سکدا نہیں
موت ڈاہڈی اے دنیا دی ہر شے توں
اُس نال تے کوئی لڑ سکدا نہیں

سہیلؔ لئی کئی اکھاں ہیں روندیاں نیں
ناہیدؔ لئی دعاواں وی ہوندیاں نیں
عدنانؔ دا دکھ ماپے سہہ نہ سکے
اکھاں جوادؔ لئی ہنجو پروندیاں نیں

اُتاں چواں نے نیہاں ہلا دتیاں
ڈر پے گیا کوٹھہ ڈھن دا ہن
بہہ پردیس کر دعا امجدؔ
ہمت دئے رب دکھ سہن دا ہن

❁ ❁ ❁

کی کھٹیا پردیساں توں ایہہ سمجھ نہ آئی
ہر دیاڑہ سال برابر ساری عمر لنگائی
جنہاں لئی پردیس سہیڑے ہوئے اج ہرجائی
کیوں میں عمر گنوائی امجدؔ ایہہ سمجھ نہ آئی

تُرکی دے وچ ہالی ڈیز

سانوں وی ہالی ڈیز منان دا شوق چرایا
دو ویکاں لئی ترکی دا فیر اساں ٹکٹ کٹایا
ہر پاسے ویکھ گوریاں نوں امجدؔ سر چکرایا
اپنے جیا کوئی دیسی بندہ کدھرے نظر نہ آیا

ڈالمن ائیر پورٹ تے ایجنٹ کھلوتے پائے
اپنے اپنے بندے پھڑ بساں تے بٹھائے
گھنٹے چار جہاز دے ، تن ہور اُنہاں لائے
جتھے جتھے لوگاں جانا اوتھے جا پہنچائے

ہوٹل سی بڑا وڈھا پر کمرے چھوٹے چھوٹے
پھکدے کمریاں وچ پھردے مچھر موٹے موٹے
دو دن دا سی جگ راتا جسم سی ٹوٹے ٹوٹے
ہوش نہ آئی بارہ بج گئے سانوں سوتے سوتے

نس کے جس گرمی توں سی انگلینڈ جان چھپائی
اُس توں ودھ ترکی دی گرمی وچ جان پھسائی
کمرے دے وچ اِنی گرمی جان لباں تے آئی
تن پونڈ روز دے اے سی کھائے فیر ہوش جا آئی

ویکھ کے قیمت چیزاں دی میں پہلے تے گھبرایا
لکھاں ”لیریاں“ دا کھانا کھا کے اپنا خون سکایا
جد وی پونڈ تڑوائے اونہاں بوجھا بھر چکایا
چالی پینی وچ دس لکھ ”لیرے“ سن کے سر چکرایا

ترکی نوں اللہ نے سوہنا ملک بنایا
پہاڑ سمندر جھیلاں جھرنیاں نال اِنہوں سجایا
ہر قسم دے پھل دا بوٹا کثرت نال اگایا
سوہنیاں صورتاں والے لوکی ، خوش اخلاق بنایا

انہاں دِناں ہر شے دا دوہرا مُل ہوجاندا اے
باہروں آئے لوکاں دا کھیسہ خالی ہوجاندا اے
بانہہ پھڑ کے گاہکاں دی اندر کھچ لے جاندا اے
ترکی سال پورے دی اِکو دن کمائی کر جاندا اے

اک دن اسی دی کچھا پا کے بیٹھے سمندر کنارے
سجے کھبے گورے گورے جسماں دے لشکارے
لوشن ملے بغیر بن گئی دُھپ نری انگارے
نوہے لال تے بُج گئے ساڈے گوڈے گِٹے سارے

دُھپاں دے ساں پہلے بڑے ایہہ عقل نہ آئی
کھڑک کھڑک کے پنڈا بُج گیا راتیں نیند نہ آئی
فیر تے جتھے ویکھی چھاں جا چادر اوتھے ڈھائی
ترکی ملک سوہنا امجد پر دُھپ راس نہ آئی

ماھیئے

میں گاون گاواں گی
ولائتوں پُتر آسی
اودھا سہرا سجاواں گی

❁

کوئی جاڑے اِچ بہہ آیا
میں اوہدا راہ پئی تکاں
اوہ میم نوں لے آیا

❁

بنیرے تے کاں بولے
اساں ائیرپورٹ جانا
میرا دِل پیا کیوں ڈولے

کاواں رولا پایا ای
ساوا جہاز ویکھاں
جہڑا ولائتوں آیا ای

❁

تینوں یاد کریندی آ
ہر نیلے لفافے تے
ماں نقل پڑھیندی آ

❁

کوئی تسلیاں ولاندا ریا
ماں پیو ڈیکن بچے
پُت پونڈ کماندا ریا

ہن رات ہنھیری آ
کوئی ڈیکھدا ٹر گیا ای
پچھے مٹی دی ڈھیری آ

❁

اکھ اتھرو دی بھر آسی
مسیتی تیل پاساں
جدوں ماہیا گھر آسی

❁

کیویں دکھاں نوں سہندے نے
گلاں پردیسی دیاں
اتھرو ڈھل ڈھل پیندے نے

کوئی فلمی گانا ای
نہ کوئی اپنا رہیا
بے وطناں نوں جانا ای

❁

نئے بوٹے لا دتے
پتر ویاہ کے اسی
سارے رشتے گنوا دتے

❁

ہن امجدؔ گاندا اے
دکھ پردیساں دے
رو رو کے سناندا اے

حمیدی

بیت

کدی وڈے تے کدی نِکے چمک لے جاندی اے
موت وی ہن کھنڈاں کھیڈن لگ پئی اے

❁

تیرے سون لئی چھ فٹ تھاں وی بہتی اے
خورے کیوں میلاں تک ناپی جانداں ایں

❁

آلیں توڑیں ساڈی ترہیہ کیوں نہیں مُکی
گھُٹ گھُٹ کر کے ہِنے کھوہ پی گئے آں

❁

اُس دے اتھرو کیویں اَکھوں سُک جاون
جنہیں اپنے ہتھیں نِکا ویر جا دبیا

❁

اُس ماں کولوں پُچھو درد کی ہوندا اے
جس دے وہڑیوں پُت دی منجی چکی جائے

تو کی جانے پیو تے پیو دے لاڈاں نوں
جہڑا تیرے جم توں پہلاں جگ توں رُس بیٹھا

اُجڑ کے جا بیٹھی جد مان سمجھ کے ویراں کول
بھابھیاں بھراواں رل مِل گھر چہ پہنڈی پا دِتی

قتل تے ڈاکے دیاں خبراں ہن انج پڑھدے آں
جیویں کسی انگریزی فلم دی کہانی ہووے

ہن تے ہر تھاں لہو پیا چووے پر اکھ نہ جھمکے
پہلے تاں اک قتل تے اسمان سُوہا ہوجاندا سی

تِن سالاں لئی روزی کمان آئے ساں
چالہی ورھے لنگ گئے ہالیں بھکھ نہ مٹی

قرضے مُکا کے کوٹھے چڑھ گئے پڑھ گئے دھیاں پُتر
ماں پیو راہواں تکدے ٹُر گئے پر ایہ ولائت نہ چھٹا

برتھ ڈے لوک مناون تے میں روندا جاواں
لنگھ گیا سال حیاتی دا ، میں کجھ وی نہ کیتا

ساہ دی آری ہولے ہولے وڈدی جائے
خورے ایہ دُکھ ہن کد تک کھلووے گا

پیٹ دی بھکھ تے ایتھے آکے مُک گئی اے
پر روح دی بھکھ تے مردے جاندے آں

دیس تے ماپے چھڈے ، اج بچے سانوں چھڈ گئے
خورے ہالیں ساڈے نال ہور کی ہونا اے

شرمیلی اکھاں والی کڈ کڈ اکھاں چپیندی اے
جد توں پینشن لے کے گھر وچ بہہ گیا واں

۞

خورے کیوں پنجابی بولدیاں ویکھ کے مینوں
پنجاب دے جے لوگی دندیاں کڈ کے ہسدے نیں

۞

دساں پونڈاں دی بوری تے اسی ڈنگ ٹپائے
دس پونڈ دا پیزا پُتر کلیاں بہہ کے کھائے

۞

ماں پیو توں چھپ چھپ کے اکھ مٹکا ہوندا سی
انٹرنیٹ ، موبائیل نے سب اوکھاں سوکھیاں کر دتیاں

۞

نکی بھین دا بستہ کھس کے اس نوں گھر بٹھا دتا
اپنی دھی لئی کالج لئی سفارشاں پیا لبھدا اے

گیت

مینوں اک واری یار ملا دے رہا تیرا کی جانا
مینوں اُس دی دید کرا دے رہا تیرا کی جانا

اس دے باجھوں دل نہیوں لگدا راتاں نیر بہاواں میں
یاد وطن دے دن آندے نے ٹھنڈیاں بھردا ہاہواں میں
مینوں اُس دے کول دِکھا دے رہا تیرا کی جانا
مینوں اِک واری یار ملا دے رہا تیرا کی جانا

اُس دا سوہنا مکھ ویکھن لئی ترسن میریاں اکھیاں نیں
رات دیہاڑی اُس دی یادیں برسن میریاں اکھیاں نیں
میری اکھاں وچ ٹھنڈ توں پادے رہا تیرا کی جانا
مینوں اک واری یار ملا دے رہا تیرا کی جانا

لنگن دن جدائیاں والے خون ہیرا سُک جاندا اے
جس ساہ ساہ تے ناں سی اُس دا اوہ ساہ وی مُک جاندا اے
ساہواں دا ڈھنگ ٹپا دے رہا تیرا کی جانا
مینوں اِک وای یار ملا دے رہا تیرا کی جانا

دُنیا پیار دی ویری اے پیار نوں تک سکھاوندی نہ
دُور کرے ایہہ یاراں نوں تے فیر ایہہ یار ملاوندی نہ
مینوں میرا یار ملا دے رہا تیرا کی جانا

مینوں اک واری یار ملا دے رہا تیرا کی جانا
مینوں اس دی دید کرا دے رب تیرا کی جانا

بھاویں کھونجے وچ توں لا دیندا
ایہہ نکا جیا نذرانہ سی
جے کردا قبول توں اس نوں ای
ایہہ دل تیرا دیوانہ سی

اسیں وچھڑے اپنیاں ڈاراں توں
اساں دُور ہوئے ساں پیاراں توں
اسیں دھوکے کھادے یاراں توں
اسیں ڈروے نہ سی ماراں توں
ایہہ دل سب توں بیگانہ سی
بس دل تیرا دیوانہ سی

سانوں اِک واری ازماندا توں
ساڈے نال پیار جے پاندا توں
انج رُس کے جے نہ جاندا توں
جو دل وچ سی کہہ جاندا توں
سانوں قبول تیرا ہرجانہ سی
بس دل تیرا دیوانہ سی

سچ پیار کرن والے مِلدے نہیں
دل وار مرن والے مِلدے نہیں
لوکی لارے لا کے ٹُر جاندے
سچ بات کرن والے مِلدے نہیں
میرے سچ دا ایہہ پیمانہ سی
بس دل تیرا دیوانہ سی

ٹر گئیوں دے کے درد سوغاتاں
گن گن تارے گذرن راتاں

زڑکن ہنجو بن بن تارے
کلیاں چندڑی چیکاں مارے
یاداں تیریاں کیتا جھلیاں
پیڑاں سہن نہ ہوون کلیاں

چھم چھم برسن اکھ برساتاں
ٹر گئیوں دے کے درد سوغاتاں

جھلے ہو گئے کر کر زاری
کیوں نہ نبھی تیتھوں یاری
شکدی جائے نہر حیاتی
نہ کوئی سنگھی نہ کوئی ساتھی

کدی نہ بھلیاں تیریاں باتاں
ٹر گئیوں دے کے درد سوغاتاں

دلاں دے کوئی پھٹ نہ سیوے
کد تک کوئی کلیاں جیوے
کرچی کرچی وانگ میں ونگاں
رب توں خیر میں تیری منگاں

جاگ گذاراں لمیاں راتاں
ٹر گئیوں دے کے درد سوغاتاں

لمیاں نھیریاں راتاں
اوہ عشق دی گھاتاں
اج وی گونجن کناں
تیری جھوٹھیاں باتاں

•

عشق نشے وچ ڈولاں
اکھیاں مست نہ کھولاں
میں کجھ نہ بولاں

جاگ پئی تے ٹٹے
سوہنے سفنے مُکے
ڈردیاں اکھ نہ کھولاں
میں کجھ نہ بولاں

گیت پریت دا گا کے
ٹُر گئیوں اکھ بچا کے
مونہہ ہنجواں نال دھو لاں
میں کجھ نہ بولاں

دِل وچ یار بسا کے
بہہ گئی جندا لا کے
کدی نہ جندے کھولاں
میں کجھ نہ بولاں

اُلفت دا چنگیاڑہ
نہ پا ہور پواڑہ
سواہ نہ دل دی پھولاں
میں کجھ نہ بولاں

مار کے طعنے ٹوکاں
تنگ کیتا اے لوکاں
اپنا مونہہ نہ کھولاں
میں کجھ نہ بولاں

رُل گئی جندڑی میری
ایہہ مرضی سی تیری
کلھ کلیاں دے رولاں
میں کجھ نہ بولاں

دُکھ والاں دے چھولاں
میں کلیاں بہہ کے رولاں
میں کجھ نہ بولاں

٭

اسیں پیار تیرے نال پا بیٹھے
اِک نظر دا دھوکہ کھا بیٹھے
اس دِل دی سانجھ گنوا بیٹھے
ساری عمر دا رونا پا بیٹھے
تیری اکھیاں چمک شرارہ سی
تیرے مُکھ دا خاص نظارہ سی
تیری زُلف کھلی تے شام ہوئی
تیرا قد وی نور منارہ سی
ایہہ ویکھ کے ہوش گنوا بیٹھے
کیوں عشق تیرے نال لا بیٹھے

توں گل کریں پھُل جھڑدے نیں
تے بھنورے سجدے کردے نیں
تو ہسیں تے موتی ڈھلدے نیں
اِک جھلک تے عاشق مردے نیں
اساں پیار دا رپھڑ پا بیٹھے
کیوں عشق تیرے نال لا بیٹھے
اساں چاندی رنگ تے ڈھل گئے آں
اسیں اپنا آپ وی بھُل گئے آں
اسیں تاریاں ورگے موتی ساں
بن ذرے خاک چہ رُل گئے آں
بَس گل تے دھوکہ کھا بیٹھے
کیوں عشق تیرے نال لا بیٹھے

حمیدی

ظریفانہ

جے ایس گھر میں کلھا ہوندا ساہ سکھ دا تے بھردے
ایہہ فٹ بال دی ٹیم نہ ہوندی نہ ٹھنڈیاں ہاہواں بھردے
ہوتا سی خوشحال گھرانہ انج بھکھے نہ مردے
مینوں بھیج سکولے دونویں رج کے موجاں کردے
گرمی دے وچ لاندے پکھے دھپاں جا نہ سڑدے
پالے وچ لاندے ہیٹر لیپھ چہ سب نہ وڑدے
کھان نوں وی فرکھلا ملدا ہر بوٹی تے نہ لڑدے
اوکھے دن تے اگے نیں تسی ہن ای کیوں او ڈردے
اس جنگل چہ اکلے نہیں آں کئی لگو اساں جنے جردے
سڑکاں کنڈے پیدا ہوندے
تے سڑکاں تے ہی مردے

میں تے پُچھیا سی اُس دا نیم یارو
خورے کیوں رُس گئی اے اوہ میم یارو

سُنیا اُتوں پھُل اُس سنے گملے دے
تے کئی واری ہویا اے سیم یارو

اکھاں چُک کے ویکھیا جاندا نہیں
جد توں ہاری اے عشق دی گیم یارو

لے لئی رشوت اُس نذرانہ سمجھ کے
نہ آیا ذرا وی اوہنوں شیم یارو

کر کے ویاہ کھیڈاواں گے بچے اسی
ہن جین دا بس ایہو ایم یارو

جد تو کلب چہ آ بیٹھی — حُسن دیاں دُھماں پا بیٹھی
وعدہ پیار دا کیتا اِک نال — دُوجے نال لارے لا بیٹھی
تیجے نال سیراں کر دی رہی — چوتھے نال اکھاں لا بیٹھی
پنجواں مال کھلاؤندا رہیا — چھیویں توں مُندری پا بیٹھی
ستواں اٹھواں تے نوواں — دِل انہاں دے تڑفا بیٹھی
دسواں اس نوں ملیا میں امجد — میرے نال وی پینگاں پا بیٹھی
اِک دن اوہ بیٹھی رون لگی — انجانے چہ دھوکہ کھا بیٹھی
سارے ای پنچھی اُڈ گئے سن — راہ جاندے نوں پھسا بیٹھی
کوئی کھٹی کھٹن آیا سی — اُس نال ویاہ کرا بیٹھی

اوہ وی بہانے لبدا سی
اُس نوں لیگل کرا بیٹھی

سُن گل غور نال ، ہن توں ایکس کیوز نہ کر
بھو چلتے ایڈوائس میری گل انج رفیوز نہ کر

بہہ جا آ کے پیار دی لائیٹ وچ توں
میرے دل دا بلب انج فیوز نہ کر

ضیا سادے اسی پر ویری گڈ وی آں
پر مفت بری وچ انج یار یوز نہ کر

یار یاراں دے کم سدا آوندے نیں
پہلے یوز تے فیر ایبوز نہ کر

کسے نہیں آں ٹرنا اک دن نال تیرے
اپنے کریکٹر نوں توں انج لُوز نہ کر

نویں سوہنے لوکی ویکھاں نال تیرے
گوریاں واگوں یاراں نوں تو چوز نہ کر

گڈ تھنگ نوں تو کدی نہیں کری دا
امجد دے دل نوں انج رفیوز نہ کر

ڈاکٹر پُتر !

جیوے میرا ڈاکٹر پتر تری ہزار دی دیاڑی بنائے
پیو نے کوٹھا وچ پڑھایا ہن ایہہ ساری کسراں مکائے
آٹا بھرے کیپسول کھلائے ، یا پانی والے ٹیکے لائے
حق اولاد دا پورا کر کے مینوں لکھاں وچ کھڈائے

ئسی کی آئے جے بہار آ گئی
بہار تے اِک ہور بہار آ گئی

ہالیں دِل دی گل وی کیتی نہ
جے بیگم دی للکار آ گئی

آنٹی آنٹی کردے بچے جا چمٹے
اماں اونہاں دی فیر وچکار آ گئی

اسیں چُپ چاپ تینوں ویکھدے رہے
سانوں پچھلی یاد اوہ مار آ گئی

نہ مشاعریاں دی پٹھتے بہتات ہوندی
نہ تیرے نال ساڈی ملاقات ہوندی
کجھ جلسے انج دے ہوندے نیں
جیویں کسے دی شاہی برات ہوندی
تے کسی جگہ انج جاپدا اے
جیویں ہجر دی کالی رات ہوندی
ایہہ برکتاں نے بیروزگاری دیاں
ہر ہفتے مشاعرے دی رات ہوندی
گلہ کردی اے ہن گھر والی وی
اُس نال جے گھٹ ملاقات ہوندی
ہور نہیں چلے گا اُس کہہ دِتا
گھر آندیاں کیوں ادھی رات ہوندی
کرے کی امجدؔ جد توں شاعر ہویا
اُس تھیں ہور نہ کوئی گل بات ہوندی

٭

تینوں ڈیکھدیاں سارا دن کڈھیا
کجھ دیر لئی تے بہہ جاندی

ترے ڈُلدے ہنجھواں نوں چُن لیندے
توں موہنوں کجھ تے کہہ جاندی

اسی تیرے لئی منصور بنے
تو کجھ تے گل نوں سہہ جاندی

سانوں ویکھ کے اللہ جانے کیوں
تیرے متھے گھوری پے جاندی

جے ہور تینوں منظور نہ سی
فیر اکل ای سانوں کہہ جاندی

میں !

اکھاں بند کر کے جد سوچنا واں کتھے ساں میں کتھے آ گیا واں
اِک بوند سی اوقات میری بن اشرف دنیا تے چھا گیا واں
نہ ڈِھڈ رجدا نہ دِل بھردا منگ کھس کے ای میں کھا گیا واں
امیر ہوئیاں یا فقیر ہوئیاں جو وی ملیا کھیسے پا گیا واں

وزیر !

مِل جائے حکومت دی کرسی فیر اُس تے بہواں یا نہ بہواں
میں وطن ہوواں یا باہر ہوواں میں ایتھے رہواں یا اُوتھے رہواں
لوکی آپ مرن یا میرے ہتھیں میں کسی نوں کہواں یا نہ کہواں
میں تے خزانہ خالی کر جانا پاویں اندر رہواں باہر رہواں

جد اوہ ملیا تے وی گڈ امپریشن نہ سی
وچھڑن ویلے وی تے کوئی ڈیپریشن نہ سی

بینیفٹ نہ کھاندا تے اوہ کی کروا
اُس وچارے دی کوئی آکو پیشن نہ سی

لاڈاں وچ سی ہویا جوان گبھرو
چوتھی توں ودھ اوہدی ایجوکیشن نہ سی

گل گل تے سی ہتھیں پے جاندا
رتی بھر وی سول لائیز ایشن نہ سی

ہن مونہہ چھپا پھرے لوکاں توں
انہوں ایہہ ایکس پیکٹ ایشن نہ سی

کن وچ ٹوٹی ، دنداں دی جوڑی ، کالی وِگ لوا دِتی
بڈھے پیو نوں پتراں نے جوان بڈھی ویاہ دِتی

گھر وچ روز دی چخ چخ مُکی بے بے مرن توں بعد
بچیاں نوں ہویاں کھلیاں موجاں ، پیو دی جان پھسا دِتی

بی پی دا پرانا روگی اُتوں شوگر کم وکھایا
جوانی موڑ گولی کھا کے اپنی جان گنوا دِتی

ساری حیاتی کر مزدوری جس پینی پینی جوڑ بچائی
دھیاں پتراں تے بیوی نے اپنے کھیسے پا دِتی

کر اللہ بڈھا ہو کے ، دوجا ویاہ نہ کریں
لاج رکھیں حیاتی امجد رب سٹھاں توں ودھا دِتی

دھی ویاہ چھڈی
پگ لاہ چھڈی
وڈی پڑھ نہ سکی
پیو ویاہ چھڈی
اوہ اِک بھار سی
سروں لاہ چھڈی
نِکی پڑھ گئی
نوکر لوا چھڈی
کمان لگ پئی
گھر بٹھا چھڈی
مجھ سی بیمار
قصائی ڈھاہ چھڈی
شہر دے لوکاں
رل کے کھا چھڈی
جو ادھار دیتا
یاری گنوا چھڈی

کھا جلیبیاں ای
شوگر ودھا چھڈی
کمائی پیو دی
پتراں مکا چھڈی
اُس حیاتی لائی
انہاں پلاں چہ لا چھڈی
پتر ویاہ کے
برادری مُکا چھڈی
مرچاں دھکھا کے
گوانڈن نسا چھڈی
گلی دے مکاناں نوں
سیل لوا چھڈی
نکی جئی گل سی
کہانی بنا چھڈی
امجد گھر دی گل
لوکاں سنا چھڈی

ڈُنیا پٹ پٹ مر گئی ساری نہ تہانوں کجھ خیال آیا
اک نئی قیامت لے کے ہن بُش جیا دجال آیا

اوہ تے سی وڈا لُوٹر ، اِس گِدڑ کولوں پچھو
اس دی اکھ چہ کیوں کسے پلیت شے دا بال آیا

اپنے گھر دی بھنڈی رولا نہ جائے ہن سنبھالی
مُفت بری چہ کسے دے گھر اگ لان دا کیوں خیال آیا

ساری حیاتی لُٹ لُٹ کے تہاڈا دل نہ بھریا
باہر نکلیا جے وڈا لُٹن تے ایہہ نِکا اس دے نال آیا

سانوں پتہ اے تہاڈے سینے چہ سپاں کھڈاں پائیاں
جد توں انہاں عرباں نوں تیل چہ چِڑیا مال ۔ آیا

ایہہ کھیڈ اے ساری ڈاہڈے دی جس دا ستاں ویاں سو
مونہو گھٹ کے دنیا پئی ویکھے نہ بولن دا کسے خیال آیا

ہن مرن گے تہاڈے پتر وی ، اپنیاں گولیاں اگاں توں
ظالمو جے کر تہانوں نہ لوکاں دی موت تے ملال آیا

بانہہ سر تے رکھ کے روؤ گے ہر روز دی "فرینڈلی فائیر" توں
جد اپنی لائی اگ تو سڑیا گھر ٹونی، جیک تے پال آیا

نہ مان کرو اس طاقت تے جہوی اللہ تہانوں دِتی اے
فرعون لئی موسیٰ جم پیندا جد وی اُس نوں جلال آیا

کوئی سوچاں مستیاں وچ سرشار ہوندا
کوئی روگ اُلفت وچ بیمار ہوندا

کوئی اپنی بیوی توں بیزار ہوندا
کوئی دوجے ویاہ دا طلبگار ہوندا

اِک پُت رکھ داڑھی مست بیٹھا
دوجا لوفراں دا سردار ہوندا

نہ پھردا کچھاں لا گوریاں نوں توں
تیرا فرائی چکن دا کاروبار ہوندا

جے جوائی نوں بٹھاندا کول نائیاں دے
نہ اوہ وہیلا نہ توں بیزار ہوندا

تڑی نازک پر سینڈل سی اوہدی بھاری
پہلے سوچدا ، نہ بازار خوار ہوندا

واہ واہ نہ کردے تیریاں غزلاں تے
نہ اج شاعری دا بخار ہوندا

قدر کردا ساڈھے جے پیار دی توں
امجد بالیں وی ترا جاں نثار ہوندا

مینوں جناں وی تڑپایا تے میں ہسدا رہیا
کدی نہ بُرا منایا تے میں ہسدا رہیا

اوہ اک دن لئی آئے مہمان بن کے
فیر پکا ڈیرا لایا تے میں ہسدا رہیا

اوہ قرضے لے کے کھاون تے مینوں پُچھن
کی توں دس کمایا تے میں ہسدا رہیا

پردیس جنہاں لئی آئے کیتی نت مزدوری
انہاں کھول حساب وکھایا تے میں ہسدا رہیا

جد منگے اپنے پیسے تے اوہ لڑن پیا
نہ ذرا وی اوہ شرمایا تے میں ہسدا رہیا

بھلا ہووے جنہاں دھوکے دے کے مینوں
جین دا ڈھنگ سکھایا تے میں ہسدا رہیا

لوکاں کولوں رکھے کج کے پھٹ دلاں دے
تے اپنا آپ بھلایا تے میں ہسدا رہیا

کی کدی نہ آئی ہور ودھدا گیا
جتناں پیار لٹایا تے میں ہسدا رہیا

عمراں لنگھیاں امجد انج ای ہسدے ہسدے
دکھ نوں دور نسایا تے میں ہسدا رہیا